

ISKRA — ELEKTROMEHANIKA

Funkcionalno izobraževanje

Že pred časom smo se z resolucijo o razvoju vzgoje in izobraževanja na samoupravni podlagi dogovorili, da bomo s politiko financiranja in povezovanja raznih njunih oblik presegli institucionalizem. Premagali naj bi razdeljenost na šolski sistem in na izobraževanje v delovnih organizacijah. Še posebno po sprejetju novega zakona o visokem šolstvu in letošnjem maju imajo slednje praktično neomejeno možnost šolanja tistih strokovnih profilov, ki jih redni izobraževalni sistem še ne omogoča. Pa ne samo to. Sistematično in usklajeno razvijamo oziroma bi morali razvijati tudi izobraževanje ob delu — za pridobitev višje kvalifikacije in splošne razgledanosti. Pri tem velja poudariti potrebo po odprlosti izobraževalnih sistemov. Posameznik mora imeti — ne glede na selekcijo s pomočjo izpitov in diplom — možnost nadaljnega izpopolnjevanja v tistih smereh, ki ga zanimajo in za katere je sposoben. Ne smemo namreč prezreti pomembnosti interesa kot vzgona, ki aktivira in omogoča širšo razgledanost, s tem pa tudi večjo družbeno (ne samo fizično) prisotnost našega delovnega človeka.

Samoupravljanje — izobrazba, to sta dva med seboj tesno povezana pojma. Če hočeš samoupravljati, moraš nekaj vedeti in znati.

To velja tako za tvoje pravice kot položaj v družbi. Predvsem pa se moraš zavedati, da to hočeš. Funkcionalno izobraževanje torej ni vezano zgolj na šolo in na dodatne zahteve delovnega mesta. Omogoča namreč tudi aktiven odnos posameznika in družbe do okolja, v katerem živi in delata. Le z osveščanjem in širjenjem samoupravljalске zavesti bo prešla aktivnost naših delavcev tudi v materialno družbeno silo. Z boljšo organizacijo, produktivnostjo in varnostjo dela s pomočjo načrtnega izobraževanja ob delu pa je povezan tudi večji dohodek naših delovnih organizacij. In da se pri denarju vse neha — in začne — je menda tudi že prastara ugotovitev, kajne?

Viktorija Budkovič
-Rayyes

Komunisti o stabilizaciji

(S 14. redne seje sveta organizacije ZK v Elektromehaniki)

V zadnjem času čedalje več govorimo o stabilizaciji in varčevanju — na vseh področjih, za vsako ceno. V tej smeri je potekala tudi 14. redna seja sveta organizacije ZK v Elektromehaniki. Na njej so obravnavali stabilizacijske ukrepe v branžni delovni organizaciji Iskri — industriji za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko. To vprašanje je v DO v obravnavi že daljši čas, saj je ZK pred leti sprejela prvi stabilizacijski program, kasneje pa še program izvajanja ustavnih določil. Trenutno gre predvsem za to, da v DO zagotovijo normalno gospodarjenje. Za to pa je med drugim treba tudi ugotoviti, kakšno je sedanje stanje. Ob integracijskih procesih se je komercialno področje preselilo v delovno organizacijo ter tako vzpostavilo boljši kontakt med proizvodnjo in prodajo. Sedaj pa je treba to realizirati s stališča prodaje in do konca leta popraviti oziroma doseči stabilnost gospodarjenja. Uresničiti je treba program desetih točk, sprejetih v ta namen že lani.

V nadaljevanju je direktor komercialnega področja Marcel Božič obširno poročal o akcijah za izboljšanje finančnega položaja v DO in za rentabilnejšo proizvodnjo. Skratka, vsa prizadevanja komercialnega področja so usmerjena k čim racionalnejšemu poslovanju v smislu organizacijskih posegov. Tako so bili izdatki komercialnega področja v polletju izkoriščeni le 32 % od planiranih (ti izdatki bi bili v primeru poslovanja z Iskra — Commerce vsaj dvakrat večji).

Analize so pokazale, da so naše cene občutno nižje od cen naših konkurentov, kar pomeni, da nas je stabilizacija zajela v stanju, ko naše cene niso bile na jugoslovanskem nivoju. Stabilizacija gospodarjenja pomeni prehod na normalno stanje gospodarjenja, izhodišča za to pa so tudi v določenem zvišanju cen, zato o kakršnemkoli zniževanju cen ne moremo govoriti, dokler naša delovna organizacija ne doseže normalnih pogojev gospodarjenja, po drugi strani pa je treba vložiti vse napore, da bi tudi z notranjimi posegi doprinesli čimveč k stabilizaciji.

Drug hud problem je izterjevalna politika. Kupci izkoriščajo našo slabost in na tržišču nam ostaja več sredstev kot pa je to objektivno nujno. Naš osnovni namen je bil ob reorganizaciji prodaje zagotoviti kontinuiteto na tržišču, oz. še povečati našo učinkovitost. Pri poravnavanju obveznosti nastajajo določene težave, ker nas na tržišču še vedno jemljejo kot enotno komercialno organizacijo. Da bi bila izterja-

va kar najbolj učinkovita, še vedno tesno sodelujemo z Iskracommercem.

Namestnik sekretarja Rado Kokalj je pojasnil, da sekretariat organizacije ZK pri sestavi današnjega dnevnega reda ni nameraval s tem sprožiti kakšnega izpraševanja vesti Komercialnega področja, ampak ugotoviti, kako se organizacija ZK lahko tvorno vključi v izboljševanje obstoječega stanja. Zavedamo se, da vzroki sedanjih razmer segajo še v leto 1974 in tudi samo izgubo smo pogojili že lani. Strinjal se je s tov. Božičem, da je zniževanje cen možno samo v primerih, ko je to moč kompenzirati kje drugje. Vedeti moramo, da večino teh težav Komercialno področje ne bo moglo odpraviti brez vsestranskega sodelovanja celotnega kolektiva. Analize so pokazale, da je krivdo za današnje stanje iskati tudi v prepozmem dotoku sredstev v letu 1974, to je še pred ustanovitvijo Komercialnega področja. So pa še druge stare slabosti, ki nam bodo še nekaj časa povzročale težave (stare terjatve, prodaja nekaterih izdelkov itd.).

Zelo važen stabilizacijski ukrep, je poudaril tov. Božič, je osnovni sistem planiranja. Težko je ocenjevati stanje brez osnove. V delovni organizaciji bi morali imeti več planov, kot so tržni plan, plan proizvodnje, plan sredstev, ki pogojujejo proizvodnjo, kadrovski plan ipd. Tako bi moral npr. tržni plan določati vse prodajne pogoje (dobavni roki, cene, plačilni roki, zamudne obresti ipod.), bistveno pa je, da potem to tudi vsi upoštevamo. Precej teh elementov bo v prihodnje določal zakon, ki ga sedaj pospešeno pripravljajo.

V tem času so ustanovili tudi posebno skupino, ki bo analizirala tržnost proizvodov. Za proizvode, ki jih slabo prodajamo, je treba ugotoviti, če res niso tržno sposobni in zakaj ne. Na ta način je treba doseči, da proizvodnje posameznih artiklov v prihodnje ne bi načrtovali po površnih ocenah posameznikov, ampak na osnovi skrbnih tržnih analiz.

Na vprašanje predstavnika iz TOZD TEN, kako se namerava Komercialno področje lotiti zniževanja zalog v tej TOZD, je tov. Božič odgovoril, da je sedaj, ko smo ena delovna organizacija, vse rešitve problemov treba iskati v tesnem dogovarjanju, ki se ga v zadnjem času tudi že tekoče poslužujemo. Konkretno za TOZD TEN pa je po mnenju tov. Božiča večji problem v izpopolnitvi proizvodnega programa kot pa v obstoječih zalogah, ker se sicer lahko zgodi, da bomo zaloge vedno imeli.

Predstavniki TOZD Montažno-servisne organizacije je pripomnil, da je Iskra v razvoju telefonije že večkrat

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na Gospodarskem razstavišču je bil 6. t. m. slavnostno odprt 22. mednarodni sejem „Sodobna elektronika“, na katerem razstavlja 354 razstavljalcev iz 21 dežel dosežke na področju elektronike. Sejem je odprl podpredsednik ZIS dr. Berislav Sefer. Prihodnjič bomo o sejmu objavili daljši zapis.

Dežele SEV — 350-milijonsko tržišče za Iskro?

Sodobna množična proizvodnja potrebuje tudi zagotovljeno in neprkinjeno prodajo izdelkov. ZP Iskra vsekakor sodi med velike poslovne in proizvodne sisteme, za katere je značilno, da si tržišče ustvarjajo na dolge roke.

V tem, ko smo nekajkrat slišali novice o težavah pri plasiranju izdelkov Iskre na svetovna tržišča, je postalo iskanje novih tržišč še bolj aktualno. Prodaja mataconte v Sovjetski zvezi je sredi letošnjih dopustov odjeknila kot salva, ki je opozorila na prostrana tržišča na vzhodu, na države SEV, ki morajo postati za nas še kako dobrodošla področja prihodnosti.

Zanimalo nas je, kaj si Iskra obeta od tega velikankega trga bodočnosti s tristo petdeset milijoni kupcev, zato smo se napotili k pomočniku generalnega direktorja dipl. ing. Vladimiru Klavsu.

Bi nam, prosim, povedali nekaj o odnosu med Iskro — Elektroindustrijo in SEV?

Vladimir Klavs — pomočnik generalnega direktorja ZP Iskra.

V SEV se je vključila Iskra že, ko je s to vzhodnoevropsko organizacijo začela sodelovati Jugoslavija. Elektronska grupacija se je vključila in začela sodelovati prva. Mi — tu mislim Jugoslavijo in s tem tudi Iskra — nismo pravi člani, pač pa lahko sodelujemo s SEV v vseh vprašanih, ki so na dnevnem redu. Seveda pa moramo za sodelovanje posebej izraziti željo. Možnost pa seveda tudi imamo, da sami predlagamo teme. Torej imamo poseben status.

Kljub temu, da že več kot deset let sodelujemo v SEV, se ne moremo pohvaliti, da bi na področju elektronike dosegli kakšne velike rezultate. Vzrok za to pripisujemo predvsem dejstvu, da sta se naša tehnika in tehnologija razvijali pod vplivom, ali v sodelovanju z zahodnimi, tehnologije v deželah SEV pa so bile do neke mere izolirane in so šle delno svojo pot. Na manjše rezultate sodelovanja pa je vplivalo tudi to, da se mi s specifičnimi surovinami in repromaterialom preskrbujemo iz zahodnih virov,

medtem ko dežele SEV surovine dobivajo v glavnem v Sovjetski zvezi.

Kljub temu, da v tehnično-tehnološkem pogledu sodelovanje zaostaja, pa beležimo v bilateralnih komercialnih odnosih z državami SEV precejšen napredek. S tem se nam odpirajo tudi velike možnosti tržišč SEV s približno 350 milijoni prebivalcev, ki so v nekaterih panogah v zaostanku v primerjavi z razvitimi deželami na zahodu, zato bi lahko v njih ustvarili več kot smo doslej.

Značilno za trg SEV je, da je tam manj možnosti za plasiranje blaga široke potrošnje, veliko več pa za prodajo izdelkov profesionalne elektronike.

Tako je na primer deficitarna proizvodnja izdelkov telekomunikacij. Kupna moč prebivalcev je namreč po eni strani za blago široke potrošnje regulirana, po drugi strani pa artikke široke potrošnje v teh deželah želijo proizvajati sami. Za dežele SEV prihajajo na področju široke potrošnje v pošte kooperacijski posli, kajti kompenzirati želijo uvoz z izvozom.

Kakšni so splošni pogoji za sodelovanje z deželami SEV v naslednjem obdobju?

Ker organizacija SEV z vsem svojim delovanjem ni izpolnila vseh pričakovanj, so v teku že dlje časa razmišljanja o tem, kaj naj bi storili, da bi se gospodarski rezultati povečali. Predvsem ni ustrezno narasla medsebojna trgovina, pa tudi specializacij in kooperacij ni bilo dovolj izpeljanih. Videti pa je, da so prišli v deželah SEV do ugotovitve, da bo treba dati več poudarka konkretnim komercialnim odnosom in nanje navezovati ostala tehnična kooperacijska in specializacijska prizadevanja.

Tako so v deželah SEV začeli z organizacijo nekakšnih mednarodnih organizacij, ki naj bi organizirale in koordinirale sodelovanje med deželami SEV po posameznih panogah.

Na področju kemije na primer že deluje „Interhim“, za področje elektrotehnike pa je tudi že ustanovljena organizacija „Interelektro“, v katero se je vključila tudi Jugoslavija, ki jo bo v „Interelektro“ predstavljalo jugoslovansko poslovno združenje Jumel.

Seveda morajo vse tiste naše delovne organizacije, ki hočejo v okviru dežel SEV sodelovati na področju elektrotehnike, podpisati samoupravni sporazum.

Na podoben način bodo v okviru SEV formirali podobne mednarodne organizacije tudi za druga tehnična področja.

Če ocenjujemo Iskro po njenem širokem programu, menimo, da se bomo morali včlaniti v več takih med-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Udeleženci slavnostne otvoritve 22. mednarodnega sejma „Sodobna elektronika“.

Komunisti o stabilizaciji

(Nadaljevanje s 1. strani)
imela izgubo. Vzrokov je bilo veliko. Eden teh je bila tudi konkurenca, sklepali pa smo tudi slabe pogodbe, oziroma že naprej sklenili pogodbe z izgubo. Zanimalo ga je, če je iz preteklosti še kaj takih pogodb oz., če se take pogodbe danes še sklepajo?

Tovariš Božič je odgovoril, da Iskracommerce doslej ni imel dovolj vpogleda v lastne cene, medtem ko bi se v skupni branži moralo to bistveno izboljšati. Meni, da je problem tudi v lastnih cenah in kalkulacijah, ki so premalo preštudirane. Pri sklepanju pogodb marsikdaj ni bilo jasno, kaj je v pogodbi zajeto, ker sistem ni bil urejen tako, da bi imela vsaka koda svojo ceno. Po drugi strani pa je Iskra v svojem razvoju javne telefonije morala biti konkurenčna. Začeli smo pred 15 leti, danes pa imamo na tem področju že 50 % jugoslovanske proizvodnje.

Na osnovi razprave članov sveta in sekretarjev ter poročila direktorja Komercialnega področja tov. Božiča je sekretar organizacije tov. Klemenčič povzel naslednje:

„Ugotavljamo pozitivne učinke prenosa prodaje v delovno organizacijo. S tem smo dosegli enotno prodajno politiko na nivoju delovne organizacije. Da zagotovimo optimalne prodajne rezultate, mora biti tudi notranja organizacija Komercialnega področja prilagojena interesom vseh TOZD. Prizadevati si moramo, da ugotovimo dejanski položaj na tržišču. V proizvodnjo vložena sredstva se nam morajo pravočasno vračati, sicer bomo imeli zaradi pomanjkanja obratnih sredstev še naprej zastoje. Zavedati se moramo, da rezultatov Komercialnega področja ne moremo

ocenjevati že po letošnjem letu, ampak bodo realni rezultati verjetno vidni šele v prihodnjem obdobju.“

O aktualnih nalogah delovanja ZK je nato poročal predsednik kadrovske komisije pri svetu tov. Draksler. V svojem poročilu je opozoril na naloge komunistov pri uresničevanju kadrovske politike. Aktivnost članov ZK je treba oceniti najmanj enkrat letno. To delo bo treba v najbližji prihodnosti tudi opraviti.

Decembra poteče mandat večini članov sveta organizacije ZK Iskra Elektromehanika Kranj, zato bodo v osnovnih organizacijah ZK morali pohiteti z evidentiranjem članov ZK za svet organizacije ZK, kakor tudi za sekretarja, namestnika sekretarja in člane sekretariata pri svetu. Ker bodo v letošnjem letu v nekaterih osnovnih organizacijah ZK volilne konference, ne smemo pozabiti tudi na evidentiranje članov za funkcije in organe ZK v osnovni organizaciji ZK.

Posebno skrb morajo osnovne organizacije posvetiti sprejemanju novih članov, saj v nekaterih organizacijah s tem neupravičeno zavlačujejo. Še posebno velja to za primere, ko so posamezniki priporočeni in so že izrazili svojo željo za vstop v organizacijo in ni vidnih resnih ovir za sprejem.

Na poročilo tov. Drakslerja je svet sprejel naslednje sklepe:

1. Osnovne organizacije ZK morajo seznam evidentiranih članov za sprejem v organizacijo ZK poslati na svet organizacije ZK Iskra Elektromehanika Kranj najkasneje do 31. oktobra 1975.

Iz seznama mora biti razvidno, kateri člani so bili že sprejeti, da bi jim na konferenci svečano podelili član-

ske izkaznice.

2. Osnovne organizacije ZK, katerih članom sveta poteče mandatna doba, morajo pripraviti predloge evidentiranih članov za svet organizacije ZK Iskra Elektromehanika Kranj, vse osnovne organizacije ZK pa morajo pripraviti predloge za sekretarja, namestnika sekretarja in člane sekretariata. Predloge je treba poslati na svet organizacije do 31. oktobra 1975. Zbrane predloge bo proučila kadrovska komisija in jih nato poslala nazaj osnovnim organizacijam.

3. Vse osnovne organizacije ZK morajo pripraviti oceno aktivnosti posameznih članov ZK. Z izdelano oceno mora biti seznanjena osnovna organizacija ZK v celoti, nato pa jo je treba poslati občinskemu komiteju ZK in konferenci naše organizacije.

Predsednik ideološke komisije tov. Mihalič je poročal, da pripravlja komisija za obdobje pred konferenco še dva izobraževalna seminarja, in sicer seminar za novospregate oziroma evidentirane člane in nadaljevalni seminar za člane, ki bodo prevzeli določene funkcije v raznih organizacijah. Predvidoma bo seminar za evidentirane člane v oktobru, nadaljevalni pa novembra letos.

Svet se je s programom ideološke komisije strinjal.

Članom sveta in sekretarjem je bilo razdeljeno gradivo o pripravah na razpis in delu razpisne komisije za imenovanje direktorja v TOZD Tovarne elektronskih naprav v Ljubljani.

Na osnovi priloženega gradiva in razprave, ki je bila v zvezi s tem, je svet sklenil, da bo o problemu razpravljali in zavzel stališče, ko bo komisija, ki je bila v ta namen ustanovljena, pripravila svoje poročilo.

TOZD TGA – iz montaže kaloriferjev.

INDUSTRIJA ŠIROKE POTROŠNJE, TOZD TGA RETEČE

Zadovoljni s tričetrletjem

Tovarna Iskra v Retečah, ki izdeluje gospodinske aparate, je imela v začetku letošnjega leta precej težav zaradi pomanjkanja trga. Zato so z nezaupanjem gledali na letošnje poslovno leto. Toda po devetih mesecih ugotavljajo, da je poslovni uspeh normalen. Uspejo jim je celo prodati precej zaloga in dvigniti izvoz. Zastavljeni letni plan proizvodnje dosegajo, kakor so načrtovali.

Seveda pa tudi ne manjka težav. Direktor Ljubo Slavkovič nam je povedal, da so se letos podražili skoraj vsi materiali, ki jih rabijo v proizvodnem procesu, poleg tega pa so se dvignile tudi dajatve družbi.

V tem položaju so se morali s precejšnjo mero fleksibilnosti prilagoditi trenutnemu položaju in uspelo jim je. Predvidevajo precejšen porast proizvodnje, saj končujejo veliko trinadstropno proizvodno – skladiščno halo, ki jim bo služila za racionalnejšo in širšo proizvodnjo, hkrati pa bodo dobili prepotraben sodoben skladiščen prostor.

Do konca leta upajo na najboljše, saj je stagnacija na trgu vsaj delno popustila in glede na naročila bodo do konca leta presegli plan izvoza za petindvajset odstotkov. Svoje izdelke izvažajo v Nemčijo, Švico, Avstrijo, Italijo in Belgijo. V teku pa so dogo-

vori za izvoz v skandinavske dežele. Ozko pa sodelujejo tudi v Philipsom s koprodukcijskimi posli.

Tovarna ima specialen način proizvodnje. Prodaja njihovih izdelkov je namreč strogo sezonska. Saj grečo peči, štedilniki – električni in plinski v denar v jesenskih in zimskih mesecih. Drobnji gospodinski aparati prav tako, zlasti pa okrog novega leta.

Tako delajo vse poletje „na zalogo“, za kar pa je potrebno prekrbeti precej obratnih sredstev, ki so skoraj pol leta vezana v zalogah. Ker pa je trenutna nelikvidnost trd ovratnik, ki žuli vse naše gospodarstvo, je razumljivo, da tudi Iskra v Retečah ni brez težav v sezonski proizvodnji. Večinoma si pomagajo s premostitvenimi krediti.

V Retečah tudi mnogo pričakujejo od prihodnjega leta. Znano je namreč, da se je cena repromateriala na svetovnem tržišču zmanjšala, na domačem pa še ne. Nujno je, da se bo v letu 1976 znižala cena polizdelkov tudi pri nas, s tem pa tudi cena uslug. S tem bo možno v prihodnjem letu rahlo znižati cene gospodinskih aparatov, ali pa dvigniti kvaliteto, kar se bo gotovo pokazalo kot pozitivno in uspešno na domačem in tujem tržišču. K

V Idriji delajo po rebalansiranem načrtu

Idrijska TOZD Montaža dela v pionirskih pogojih že vse od svoje ustanovitve. Predvsem ima težave s kadri, saj je bila takorekoč do včeraj vsa Idrija kadrovsko usmerjena le na rudnik. Z rudniškimi težavami so iskali Idrijski izhod v novih dejavnostih. Ena takih novih vej dela je tudi Iskra, ki je imela na začetku dovolj delovne sile, ves čas pa je manjkalo strokovnega kadra elektro in strojne stroke.

Te težave se delno kažejo še danes, razen manjšega priliva mladih strokovnjakov – domačih študentov. Ta moment je tudi coka, ki zavira elastičnost, okretnost in ažurnost v produkciji in poslovanju.

Martin Lazar, ki trenutno nadomešča pokojnega direktorja, nam je za uvod o tričetrletnem poslovanju povedal te osnovne težave te mlade TOZD. Sicer pa je tričetrletje minilo v znamenju recesije in znanih težav na domačem in tujem trgu. Točnega izračuna za zadnjih devet mesecev dela še ni, toda po približni oceni bo uspeh malo boljši od polletnega. Jesenski meseci kažejo rahel premik na boljši tržni položaj in zato tudi na potek proizvodnje. Predvidevajo več naročil in kažejo se jim novi boljši posli, s katerimi upajo počasi normalizirati poslovni položaj.

Do konca letošnjega leta bodo imeli kapacitete zasedene osemdeset odstotno, vendar so trenutno vse delavke v tovarni, v začetku leta jih je bilo okrog 60 doma. Pomanjkanje naročil so sanirali s solidarno pomočjo TELE, ki je odstopila del proizvodnje programatorjev, dokler z normalnimi naročili ne normalizirajo stanja v proizvodnji.

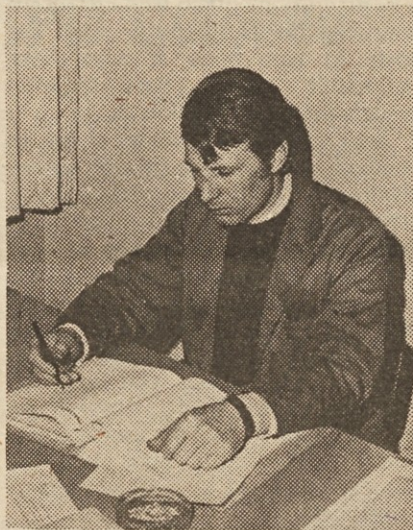
Kljub dodatnemu delu, ki so ga tako poiskali in rebalansu plana in še nekaj ukrepom, se Idrijski Iskri obeta ob koncu poslovnega leta cca tri milijone izgube, ki pa je, oziroma bo, bolj knjigovodska. Precej pričakujejo od prodaje odvečnih deviz, ki bo delno pokrila nominalni primankljaj.

Ob vsem tem pa moramo poudariti, da je težavna situacija izključno kriva tržna situacija, oziroma pomanjkanje dela in ne kakršnakoli „notranja kriza“.

Izvoz se je letos v Montaži zmanjšal in izvažajo le 20 % svojih izdelkov neposredno. Posredno pa še nekaj, preko bivše matične tovarne v Železnikih, kar prodajo za dinarska sredstva. Ves ta izvoz gre k nemškemu Braunu in italijanskemu Girmiju, oba pa sta letos zmanjšala naročila zaradi recesije.

Kljub vsemu v Idriji ostajajo optimisti. Vse težave upajo rešiti in vse postaviti na pravo mesto.

KF

Martin Lazar, ki začasno vodi idrijsko Iskro po smrti direktorja Didča

PISMO JULIJA NOVLJANA IZ ŠVICE

Prva Iskrina predstavitev v Švici

Vsako drugo leto prireajo v Baslu specializirani sejni industrijske elektrone ter merilne in regulacijske tehnike.

Zgodovina tega sejma ni dolga. Prva razstava je bila l. 1963 pod nazivom „Inel“. Letos pa je bila na željo razstavljalcev dopolnjena še z merilno tehniko, opremo laboratorijev, proizvodno energije, tehniko prenosa informacij in podobnim programom ter se je preimenovala v „Ineltec“.

Del Iskrinega programa sta že pred šestimi leti predstavila naša zastopnika Egli Fischer in Jaeger. Seveda pri tem ime Iskra ni posebno izstopalo, pa tudi večje koristi Iskra ni imela. Vsakokratna ponovitev je uspešnejša in letos v tem kriznem obdobju, ko vsi zmanjšujejo stroške, je bil sejem najobsežnejši do sedaj. Zasedenih je bilo skoraj 21.000 m² neto razstavnih površin, s prek 5.000 razstavljalci iz 20 dežel in med njimi tudi Iskra.

Moram poudariti, da je bila Iskra edina med samimi predstavniki industrijsko razvitih dežel. Iz ostalih dežel v razvoju ni bilo nikogar, prav tako niso bile zastopane dežele SEV.

Iskra je razstavljala na 60 m² vse elektronske elemente iz našega programa, poleg tega pa še instrumente, števec, stikala, releje, motorje in baterije. Zanimanje za naš program je bilo zadovoljivo. Vidi se tudi, da postaja Iskra vedno bolj znana. Navezali smo precej novih stikov in prepričan sem, da bodo sledili tudi posli. To pa je tudi smisel udeležbe na sejmih.

Sama stojnica žal ni bila najbolje pripravljena. V vitrinah je bilo premalo izdelkov (izgled siromašnosti). Tudi tabloji, na katerih so bili razstavljeni elementi, bi lahko bili drugačni. Skratka, imeli smo že lepše predstavitve Iskre, žal, da to tudi v Baslu, ko je šlo za prvo predstavitev ni bilo tako. Pohvalno pa je vsaj to, da smo imeli na razpolago prospektni material.

Na koncu bi rad poudaril še, da je res važno, kako se firma predstavi javnosti. Prvi vtis pomeni veliko, še več pa kasnejše dobave, ki morajo biti posebno danes, ko je zaradi recesije ponudba mnogo večja, točne in kvalitetne. Na tem važnem področju pa je prav v zadnjem času prišlo do zaskrbljujočega poslabšanja. To ima lahko hude, dolgotrajne ter drage posledice. Škoda bi bilo pokvariti ime Iskre, v katerega smo po svetu vložili dosti sredstev in dolgotrajnega dela.

V času velikega povpraševanja so stranke večkrat zamižale, bile so zadovoljne samo, da so naročene izdelke le dobile. Danes pa je bistveno drugače, vsi ponujajo, ostane pa le tisti, ki dobavljajo točno in kvalitetno blago.

Zato moramo nujno spremeniti odnos do dela, ter kupcu povsod postreči samo s kvalitetnimi izdelki. To je tudi najcenejša propaganda za Iskro. Pozabiti tudi ne smemo, da je lahkomišelnost zapravljenega zaupanja težko povrniti, v našem primeru pa to velja težke milijone, ki jih v končni obliki plačujemo prav vsi.

J. Novljan

Drugi o nas

Iskrin nastop na prvem mednarodnem sejmu inovacij in transferne tehnologije v Beogradu

List IT NOVINE piše v članku z naslovom „Zapažen nastup jugoslovenskih izlagača“ med drugim tudi o Iskrini udeležbi na I. mednarodnem sejmu tehnoloških inovacij in transferne tehnologije v Beogradu. Povzemamo del članka, ki govori o Iskri in, ki posebej poudarja pravilnost Iskrinega inovacijskega poslovnega koncepta.

„Glede na posamične nastope delovnih organizacij iz naše republike zasluži posebno priznanje nastop Iskre. To pa predvsem zato, ker si je Iskra ob ponujanju inovacij in tehnologije iskreno prizadevala seznaniti svet z osnovnimi principi, na katerih temeljijo posli, ki jih prevzema pri transferu tehnologije, kakor tudi s principi, na katerih gradi visoko stopnjo tehnološke neodvisnosti.“

Predstavniki Iskre so ob tej priložnosti poudarili, da je razvoj njihovega kolektiva zasnovan na lastni tehnologiji, na lastnem raziskovalnem delu, pri čemer jim tuja tehnologija služi le kot dragoceno dopolnilo lastnega znanja. Posledica takega pristopa je visoka stopnja tehnološke neodvisnosti, ki je Iskri omogočila, da se v procesu transfera tehnologije že zgodaj pojavi kot ponudnik tehnološkega znanja.

Od 1965. leta do danes je Iskra nudila svoj know-how mnogim deželam, pri čemer je dajala prednost deželam v razvoju.

„Glede na naše neugodne izkušnje z restriktivno prakso v svetu smo zavestno postavili poslovno filozofijo, ki je zasnovana na načelu iskanja takšnih skupnih interesov s prejemnikom našega know-how, ki izločijo kakršne koli restrikcije,“ pravijo predstavniki Iskre.“

M. M.

ISKRA – ELEKTROMEHANIKA

Novosti v proizvodnji števcov

Z drugo polovico letošnjega leta so v kranjski TOZD Števci začeli izvajati modifikacijo eno in trifaznih števcov. Bistveno izboljšanje bodo pri tem predstavljali magnetni ležaji, ki omogočajo znatno podaljšanje življenjske dobe izdelka, oziroma približno 5 let daljšo uporabo brez vzdrževanja.

V začetku prihodnjega leta bodo pričeli s proizvodnjo novega, izpopolnjenega trifaznega števca in sprejemnika za daljinsko krmiljenje porabnikov električne energije ter večtarifnih števcov. Omenjeni aparat bo delno nadomestil stikalne ure. Za elektrogosposodarstvo pa je še posebej pomemben zato, ker omogoča enakomernjšo obremenitev proizvodnih in prenosnih naprav (generatorjev in električnega omrežja).

V l. 1976 bodo uvedli v proizvodnjo tudi elektronske precizijske števece, ki omogočajo znatno večje točnosti meritev (približno 10-kratne) porabljene električne energije, kot standardni števci. Zaradi sorazmerno visoke cene bodo primerni predvsem za meritve pri velikih potrošnikih električne energije. Določena razširitev proizvodnega programa pa je predvidena tudi z uvedbo novega motorja s predležjem. V. B. R.

ISKRA NA RAZSTAVI V IZOLI

V Gostinskem šolskem centru v Izoli bo od 14. do 20. oktobra odprta razstava z naslovom „Racionalna poraba električne energije v gospodinjstvu“. Kot organizator in razstavljalci bo na njej sodelovala tudi Iskra z različnimi gospodinskimi aparati in posodo. Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 12. ure in od 17. do 19. ure, v soboto in nedeljo pa samo dopoldne. D

Pet plodnih let laboratorija za mikroelektroniko na fakulteti za elektrotehniko

Področje mikroelektronike v Iskri ni neznano, saj prvi začetki te dejavnosti segajo še v čas, ko smo imeli laboratorij v Zavodu za avtomatizacijo. Toda pred dobrimi petimi leti je bila dejavnost v bivšem ZZA ukinjena. Tedaj je v strokovnih krogih prevladalo mnenje, da je ukinitve dejavnosti, kakršno pomeni mikroelektronika velika škoda, zlasti še, ker so že do tedaj za njen razvoj in napredek bila vložena velika finančna sredstva.

Konec l. 1970 je na fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani prišlo do projekta integriranega vezja, v katerega sta se vključila tudi IEVT – Institut za elektroniko in vakuumsko tehniko in Institut Jožef Stefan. Obsežne naloge tega projekta so si spo-

delili mikrov, fizikov, metalurgov, elektronikov in drugih.

Ne smemo pozabiti, da je bil 19. novembra 1973 prav tu sklenjen prvi samoupravni sporazum z Elektromehaniko, ki je dal akciji še večji polet in večja namenska sredstva, hkrati pa naznanil začetek obdobja, ko se pri nas vsa pomembna vprašanja začnemo uresničevati po poti dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja.

In kakšna naj bi bila bilanca po petih letih? Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da je bilo v tem, sicer kratkem, a vendar pomembnem obdobju, uresničenih že nad 50 projektov integriranih vezij različnih vrst za uporabo v merilni tehniki, telekomunikacijah in vodenju industrijskih

ničujejo nekatere skupne projekte.

Laboratorij vodi dr. Lojze Trontelj, upravlja pa ga poseben kolektivni organ, sestavljen iz po treh članov in kroga uporabnikov in izvajalcev. V petih plodnih letih delovanja laboratorija je bilo v to dejavnost vloženi že nad 20.000.000 dinarjev sredstev, nevšečiji vlaganje še v okviru nekdanjega ZZA.

Nadaljna želja tega laboratorija je okrepiti načrtovalsko skupino za načrtovanje vezij MOS z visoko stopnjo integracije in še izpolniti razne tehnološke potopke pri izdelavi MOS vezij. Najbolj zrelo tehnologijo, ki je rezultat lastnega dela – to so tankoplastna integrirana vezja pa želijo prenesti v industrijo.

Udeleženci mladinskega seminarja IC v Poreču.

USPEL SEMINAR MLADIH ISKRA COMMERCE

Srečanje v Poreču

Prijetno je pisati o dejavnosti mladim v Iskri, o njihovih uspehih pa tudi problemih, s katerimi se srečujejo. Besedo prijetno poudarjam predvsem zato, ker se mladi za razliko od nekaterih (ali mnogih) drugih ne bojijo povedati resnice, ne bojijo reči: tovariš, tega pa ne delaš prav. Kljub velikim uspehom so nadvse kritični do svojega dela, so revolucionarni.

Le redko lahko človek sliši – ponovno poudarim, kljub izrednim uspehom – toliko kritičnosti do samega sebe in okolice, kot prav na mladinskih seminarjih in zborovanjih.

Eno izmed takšnih je bilo od 1. do 5. oktobra tudi drugo srečanje mladim Iskra Commerce v Poreču. Udeležilo se ga je okoli 70 mladim aktivistov iz Ljubljane in Kranja ter skoraj vseh Iskrinih filijal po Jugoslaviji.

Osnovna naloga srečanja je bila v tem, da udeleženci poiščejo najboljšo rešitev za organizacijo mladim po filijalah. Žal je bilo doslej že tako, da so bili mladi iz IC organizirani le v Ljubljani, Kranju in Beogradu (slednji šele od lani), drugod pa so bili prepuščeni samim sebi, ali delavnosti, oz. nedelavnosti drugih družbeno-političnih organizacij.

Veliko bridkih besed je padlo tudi na račun aktivnosti sindikalnih organizacij po filijalah ter vključevanja mladim v organizacijo ZK. Neredko sem v konferenčni dvorani hotela Delfin, ali pa kje drugje slišal vprašanje, kako je možno, da mladinski aktivist, morda celo predsednik, ali sekretar, ni član ZK. Kako je možno tudi to, da so bili od približno 70 udeležencev seminarja le 4 člani ZK. Kdo je kriv za to? Samo mladi? Ker se ta problem ne pojavlja samo v temeljnih organizacijah Iskra Commerce, ampak tudi drugod, bi bilo prav, da bi končno organizacija ZK celotne Iskre le rešila to vprašanje.

Seveda pa so mladi na srečanju opozorili tudi na številne uspehe ter soglasno ugotovili, da je bilo letošnje leto izredno plodno. Med drugim so uspešno izvedli več pomembnih akcij širšega družbenega značaja, kot npr. ciklus družbeno-političnega izobraževanja, ali udeležbo na mladinskih delovnih akcijah.

Udeležence v Poreču so obiskali tudi glavni direktor IC Ilija Medić, predsednik KK ZSMS ZP Iskra Miloš Pavlica in predstavnik organizacije ZB IC Ivo Razboršek.

Direktor Medić je mladim pojasnil nujnosti, ki so pripeljale do sprememb v Iskri, največ časa pa je namenil gospodarstvu v IC ter problemih, ki tarejo našo in seveda tudi druge organizacije. Izkazalo se je, da so mnogi mladi šele na srečanju v Poreču izvedeli za težave in probleme, s katerimi se bori Iskra in z njo IC. Mnogi so šele iz ust Ilije Medića slišali za akcijski program IC, ki ga že uresničujejo ter naj bi saniral in stabiliziral dejavnost v tej organizaciji.

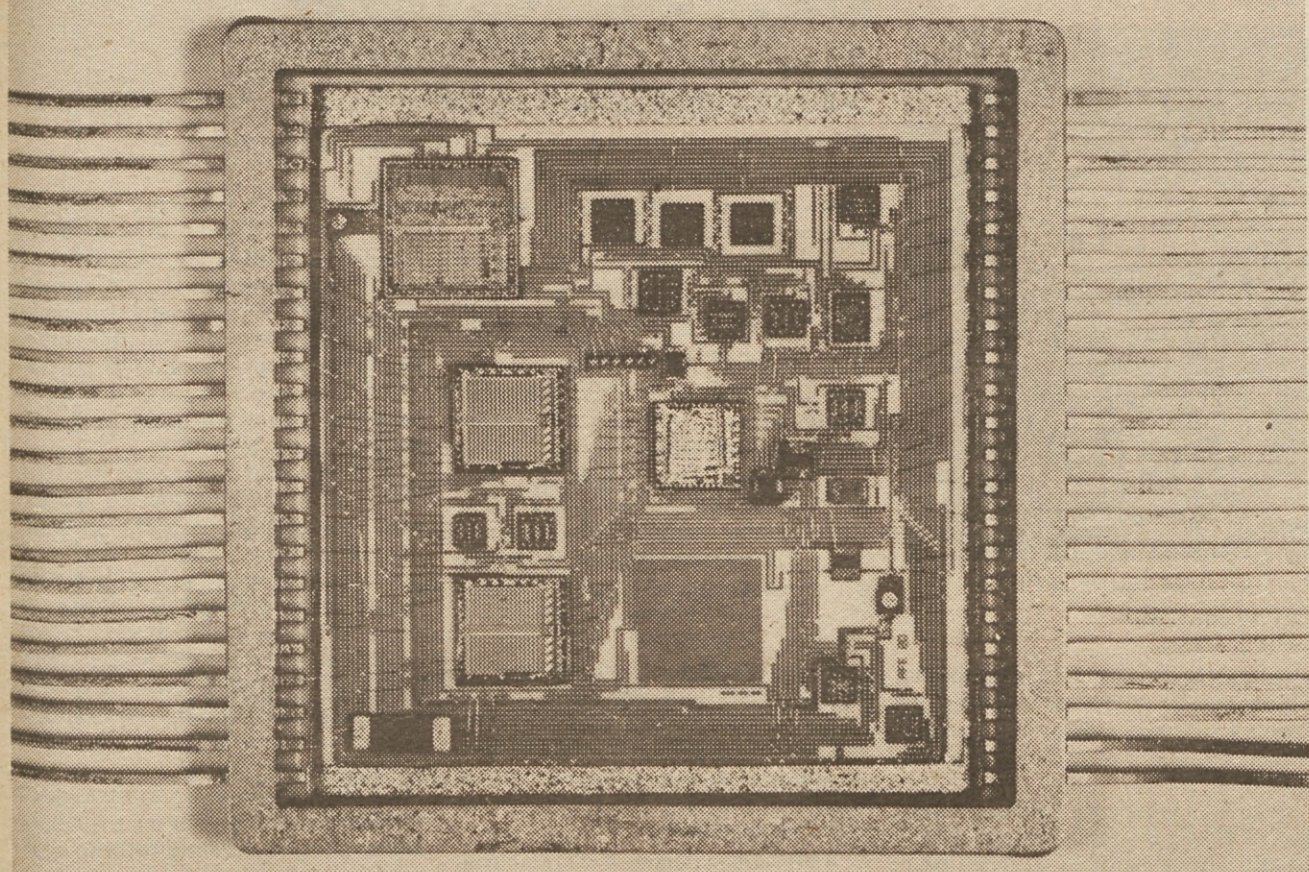
Glavni direktor Iskra Commerce je v svojem pogovoru veliko pozornosti namenil nelikvidnosti, neracionalnemu in nerentabilnemu poslovanju, poslovnim stroškom, predvsem pa produktivnosti, ki je letos kar za 12 % manjša, kot je bilo načrtano, čeprav se je število zaposlenih v IC povečalo za 5 %.

„Razlogov za pesimizem ni, toda rad bi, da se mladi globoko zamislite nad poslovanjem, ki letos v celotnem združenem podjetju, kljub nekaterim uspehom, ni najbolj rožnato. Probleme bomo rešili le tako, da se bomo vzeli skupaj, zaostriili poslovno disciplino ter več in bolj strokovno delali.“

Kot že rečeno, sta na seminarju sodelovala tudi Miloš Pavlica in Ivo Razboršek. Predsednik mladine celotne Iskre je podal dejavnost in organiziranost mladim v ZP ter obrazložil naloge mladim v okviru stabilizacijskih programov in ukrepov. Med drugim je udeležence najbolj zanimalo, kako je z uresničevanjem samoupravnega sporazuma o združevanju Iskre in Gorenja. V zvezi s tem so sprejeli stališče, da se morajo mladi kreativno vključiti v izvedbo akcijskega programa ZK SOZD Elektrokovinske industrije.

Drugo srečanje mladim iz Iskra Commerce v Poreču je vsekakor izredno dobro uspelo ter odprlo nove poti za delo in sodelovanje med mladimi delavci te organizacije. Ob zaključku srečanja so poslali predsedniku republike in ZK Jugoslavije Josipu Brozu Titu pozdravno pismo, španskemu veleposlaništvu v Italiji pa protestno pismo zaradi fašističnega nasilja Francovega režima v Španiji.

lad

Mikroračunalnik na sliki vsebuje 40.000 integriranih tranzistorjev in diod, z možnostjo nadaljnje razširitve pomnilnika za 512 kbitov. Njegova velikost je 25 x 25 milimetrov!

razumno medsebojno razdelili takole: IEVT, je sprejel in nadaljeval delo na epitaksiji, tankih filmih, Institut Jožef Stefan je začel delo na debeloplastnih hibridnih integriranih vezjih ter na tehniki naprševanja, laboratorij na fakulteti za elektrotehniko pa je prevzel tankoplastna hibridna in monolitna integrirana vezja.

procesov. Gre za projekte za precizijske elektronske števec za električno energijo, za vezja v novi generaciji Iskrinih hišnih ATC, za vezja v mikrovalovnih usmerjenih zvezah, za razna vezja za rehabilitacijo invalidnih oseb in druga. Laboratorij dobro sodeluje z RIZ in EI Niš (s tovarnami polprevodnikov) je pa v stalnih strokovnih stikih s tovrstnimi laboratoriji na tujih univerzah, s katerimi ures-

Laboratorij je skupen za fakulteto in industrijo in kot tak redke primer živega in koristnega sodelovanja strokovnjakov z obeh področij. Zavedajoč se svoje pomembnosti pa v laboratoriju hkrati skrbijo tudi za vzgojo novih strokovnih kadrov. Temu vprašanju posvečajo veliko pozornost tudi tako, da omogočajo s tega področja tudi opravljanje magistrskih in doktorskih disertacij.

—C—

ISKRA – INDUSTRIJA EMO CELJE

Slednjič le regres

Kaj pomenita solidarnost in pripadnost kolektivu, so letos najlepše pokazale delavke in delavci v vseh temeljnih organizacijah združenega dela Industrije EMO – Celje.

Podjetje se je ob koncu četrtega znalo tik pred tem, da bodo morali zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala ustaviti proizvodnjo. Na carinskem skladišču so imeli tega materiala, predvsem pločevine, dovolj, toda denarja za carino ni in ni bilo. Vodstvo podjetja je skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami takrat med delavci in TOZD sprožilo solidarnostno akcijo, v okviru katere naj bi se za določeno obdobje zavestno odpovedali regresu.

Akcija je povsem uspela, denar, ki je bil namenjen za izplačilo regresa, so porabili za dvig materiala s carine in proizvodnja se je nemoteno nadaljevala. Delavke in delavci EMO so z razumevanjem sprejeli dejstvo, da je podjetje zaradi zmanjšane prodaje zašlo v manjšo krizo. Na svojih delavskih svetih in zborih delovnih ljudi so se soglasno odločili za poznejše izplačilo regresa.

Prodaja izdelkov EMO se je trenutno precej izboljšala, položaj podjetja je dosti boljši kot pred meseci tako, da bodo lahko regres izplačali skupaj z osebnim dohodkom za september 17. oktobra.

Čeprav je regres v osnovi namenjen za oddih in rekreacijo, bo ta denar zdaj v začetku šolskega leta in času,

ko nabavljamo ozimnico in kurjavo, še kako dobrodošel.

Delavke in delavci vseh TOZD Industrije EMO bodo regres torej dobili 17. oktobra, s svojo solidarnostno akcijo pa so pokazali vso pripadnost kolektivu, hkrati pa sami sebi zagotovili nemoteno proizvodnjo in izplačilo osebnih dohodkov.

Delavcem – samoupravljalcem v EMO gredo ob tej uspešni akciji vse čestitke!

Dežele SEV – 350-milijonsko tržišče za Iskro?

(Nadaljevanje s 1. strani)

narodnih organizacij, namreč v vse tiste, na področju katerih bomo hoteli sodelovati. Te organizacije bodo zagotovo imele nekakšen monopol nad posli oz. bodo one aranžirale posle tako, da bo za morebitne aranžmaje mimo njih zelo malo manevrskega prostora.

Kakšne so naše konkretne sedanje poslovne akcije na tržiščih SEV?

Kar pogledimo, kaj je aktualno prav zdaj! Od konkretnih poslov, poleg obstoječih, ki smo jih imeli že doslej, je znano, da je Iskra dosegla izredno priznanje s tem, ko je podpisala pogodbo za Metaconto s SZ in pogodbo za visokofrekvenčne prenosne sisteme za zveze na energetskih vodih.

Ocenjujemo, da je to lahko le vstopnica za mnogo večje posle v perspektivi, seveda, če bomo te dobave ustrezno, oz. dobro opravili.

Na področju široke potrošnje pa je v teku že izvajanje kooperacije s ČSSR, vendar je še prezgodaj, da bi ocenjevali kakšno perspektivo bo prinesla. Potencialne možnosti so predvsem na področju barvne televizije, saj je bil do zdaj glavni predmet te kooperacije TV sprejemnik „Minirama“.

Možnosti torej so, kako se bodo uresničile pa je v mnogočem odvisno od naših kvalitete.

Kaj pa Iskri dela težave pri vključevanju v SEV in kakšne rešitve pripravljajo?

Iskra ima tako, kot za ostali svet, v okviru Iskra Commerce organiziran region za dežele SEV, kar nekako ustreza njenemu komercialnemu nastopu. Glede na specifično sodelovanje s socialističnimi deželami SEV pa to seveda ni dovolj. Predvsem je naše sodelovanje v SEV premalo sistematično in to zlasti, na tehnično-tehnološkem področju. Občasno sodelujejo naši delegirani posamezniki v sekcijah in komisijah SEV, kar pa iz že navedenih splošnih pogojev ni dalo kakšnih posebnih rezultatov.

Zdaj pripravljamo predlog za kompleksnejši nastop in boljšo koordinacijo v sodelovanju s SEV. Predvsem se bomo skušali prilagoditi organizacijskim spremembam v SEV samem. Morali pa bomo paziti, da bomo v tem ne le racionalni, temveč tudi uspešni. Iskra se mora namreč zaradi svojega izredno širokega programa v organizacijo SEV vključevati le prek večjega števila njihovih specializiranih grupacij.

Kakšni so vaši splošni občutki ob sodelovanju s SEV?

Glede samega načina dela in ostalega bi lahko rekel le to, da se počutimo kot, da smo že aktivno vključeni v njihovo delo, vendar za zdaj skušamo zbrati čimveč informacij, ki jih potrebujemo, da bi se mogli tudi na tehničnem in ostalih področjih v deželah SEV čim lažje komercialno predstaviti in trajno sodelovati. Razumljivo je, da si prizadevamo na tržiščih SEV doseči kar največje prodajne učinke, tudi v dolgoročnem smislu.

Mara Ovsenik

Dr. Lojze Trontelj – vodja projekta „Integrirana vezja“.

Cilj celotnega projekta je bil, da bi bilo mogoče uresničiti različne tipe integriranih vezij v pilotskih serijah, to se pravi, da gre za raziskovanje na tehnologiji, za postavljanje tehnoloških postopkov na osnovi izdelanih elektronskih projektov za vezja po posebnih naročilih. Tako standardna, dosegljiva na trgu, niso predmet tega projekta, ker bi bilo povsem odveč in neekonomsko. Ob tesnem sodelovanju z Razvojno–raziskovalno skupnostjo (prej pa s skladom Boris Kidrič), Ljubljansko banko in ZP Iskra, je uspelo formirati moderen mikroelektronski laboratorij, kakršnega ni v Jugoslaviji in ga ima le redka univerza v svetu.

Poleg tehnološkega laboratorija je tu še močna načrtovalska skupina, ki v tesnem sodelovanju s tehnologiji dela na realizaciji integriranih vezij po posebnih naročilih.

Obe skupini štejeta danes nekaj nad 30 visokospecializiranih strokovnjakov z različnih področij, kot ke-

Obiskali smo Industrijo za avtomatiko, TOZD Procesna tehnika, Ljubljana

Serijo reportaž o temeljnih organizacijah združenega dela v ZP Iskra danes nadaljujemo z reportažo iz Industrije za avtomatiko, v kateri smo to pot obiskali TOZD Procesna tehnika, ki deluje v prostorih nekdanjega IRI, v Ljubljani, na Tržaški c. 2.

Olajšala sta mi delo pri spoznavanju te TOZD njen direktor dr. Dolfe Ahačič, dipl. ing., in predsednik delavskega sveta TOZD Janez Pavšek, dipl. ing., saj njeno delo tudi najboljše poznata.

Kako je nastala in se razvijala TOZD Procesna tehnika?

Zasnova za TOZD Procesna tehnika je nastala še v času bivšega IRI. Pokazala se je potreba po formiranju, vendar so to zamisel lahko uresničili šele ob ustavnih spremembah in zadnji reorganizaciji v ZP Iskra. Ta dejavnost je postala samostojna temeljna organizacija združenega dela torej lani.

Kot že samo ime pove, dejavnost te TOZD zajema avtomatizacijo procesov, razdeljena pa je na štiri glavne funkcijske dejavnosti in sicer: na telemehaniko, ki zajema predvsem naprave za daljinsko vodenje procesov; na obdelavo podatkov, t. j. z nadzorom in vodenjem procesov z računalnikom; na avtomatizacijo industrijskih procesov, t. j. projektiranje in izdelovanje avtomatov v industriji in na področje prenosov podatkov po energetskih vodih.

naftovodnem in toplovodnem omrežju ter v gradbeni in živilski industriji.

Čeprav je delovni kolektiv TOZD Procesna tehnika sorazmerno majhen pa vendar ustvarja precej pomemben delež v okviru celotnega ZP Iskra. Zaposluje skupno 62 delavcev, med katerimi jih ima 25 visoko izobrazbo, med njimi sta tudi 1 doktor in 1 magister, nadalje jih ima 7 višjo izobrazbo, 9 srednjo, trije sodelavci so z visoko kvalifikacijo, 16 je kvalificiranih delavcev, le dva pa sta med njimi polkvalificirana.

Vrednost letošnje proizvodnje TOZD Procesna tehnika bo dosegla 13,5 milijonov dinarjev. V prvem polletju so plansko zadolžitev rahlo presegli (50,3 % letnega načrta) in pričakujejo uspešno poslovanje tudi v drugem tako, da bodo letošnje poslovno leto zaključili z ugodnimi rezultati. Računajo na ostanek dohod-

zaposlenih pa celo neke pri njenem dnu.

V kolektivu trenutno delajo tudi štirje stažisti, ki dobivajo štipendije za študij tretje stopnje, h kateremu pa se je letos vpisalo še nadaljnjih sedem sodelavcev. Temeljna organizacija združenega dela Procesna tehnika namreč daje precejšnja sredstva za strokovno izobraževanje, ker je jasno, da je prevzete in zahtevane naloge možno uspešno opravljati le s sposobnimi strokovnjaki.

Čeprav, kot smo omenili, poprečni osebni dohodki v tej TOZD niso kdove kako visoki, je fluktuacija delavcev malenkostna. Nove sodelavce pa pridobivajo predvsem med absolventi tehniških fakultet. Le-tem v TOZD Procesna tehnika omogočajo

Dipl. ing. Janez Pavšek ob VF aparaturi ET 6 in DZ 6/II.

opravljati diplomsko delo na konkretnih nalogah in tako se že takrat lahko dodobra spoznajo z delom in v večini primerov se tudi potem stalno zaposlijo.

Polovica sedanjega delovnega kolektiva TOZD Procesna tehnika dela v razvoju, druga polovica pa mora zato vlagati velike napore za izpolnitev proizvodnega načrta, s čimer nočemo

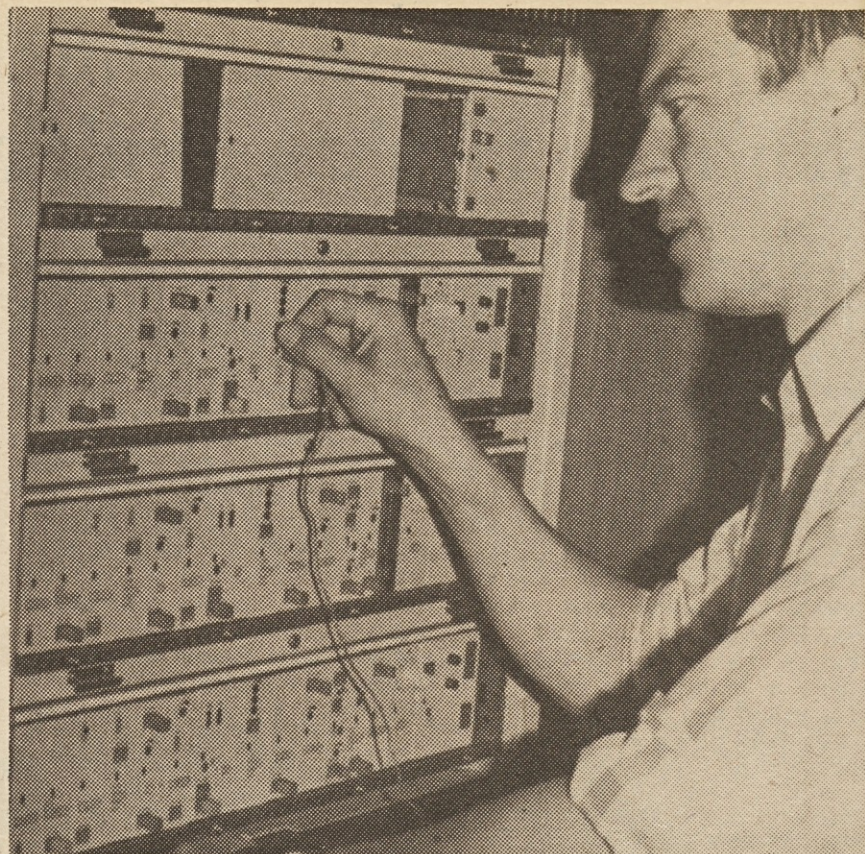
Dipl. ing. Bogomil Jenko pri umerjanju avtomatskih betonarn.

reči, da tudi razvojna polovica ne vlagata velikih naporov pri razvijanju novih procesov.

Prav zdaj se vsi v TOZD trudijo, da bi našli najbolj ustrezno organizacijsko obliko, ki bi zagotovila še uspešnejše delovanje proizvodnega procesa. Seveda pa je pri tem treba pogostokrat promagovati tudi subjektivne ovire.

Podobno kot drugje v Iskri pa tudi izven nje, se tudi v TOZD Procesna tehnika otepaajo z nelikvidnostjo. To na izpolnjevanje njihovih delovnih obveznosti neugodno vpliva. Težave pa imajo tudi na področju administrativnega poslovanja. Če bodo uspeli v okviru branže rešiti obe ti dve pereči vprašanji, bo lahko njihovo sodelovanje v industriji še uspešnejše.

Tako kot drugje, so se tudi v TOZD Procesna tehnika aktivno vključili v stabilizacijska prizadevanja za normalizacijo položaja v našem gospodarstvu. V sodelovanju z OO ZSS in OO ZKS in ob podpori vseh članov delovnega kolektiva so pripravili lasten akcijski program. Gre predvsem za znižanje porabe potrošnega materiala, za zviševanje učinkovitosti dela. Skušali bodo znižati režijske ure za 6 %, čim več doslej uporabljenih uvoženih materialov pa bodo skušali nadomestiti z ustreznimi domačimi. Kakšni bodo prihranki na račun predvidenih ukrepov je še težko reči,

Trikanalne VF aparature ET 63 umerja dipl. ing. Adolf Divjak.

vsekakor pa si bodo resno prizadevali pri tem doseči kar največ.

V TOZD Procesna tehnika imajo 9-članski delavski svet, delegate pa vanj volijo po delegatskem načelu tako, da ima v DS vsaka delovna skupina svojega delegata. Svoje delegate imajo tudi v samoupravnih interesnih skupnostih in so z njihovim dosedanjim delom zelo zadovoljni.

Kot v vsaki drugi TOZD, zlasti še v novo nastali, kot je procesna tehnika, imajo mimo že naštetih še druge težave. Precejšnje težave predstavljajo za ta delovni kolektiv delovni prostori. Le-ti so pretesni, kar nedvomno omejuje učinkovitost dela. Ker so sami še premajhni, da bi lahko samostojno investirali, skušajo v okviru branže doseči, da bi s skupnimi sredstvi lahko zgradili prepotrebne nove prostore. Trenutno in začasno rešitev tega problema pa vidijo v pridobitvi dodatnih prostorov.

Tako kot je dejavnost TOZD nova, sodobna, tako so tudi njeni ustvarjalci mladi, saj je od 25 fakultetno izobraženih sodelavcev le pet starejših od 28 let. Svoje izdelke ustvarjajo z lastnimi silami, brez licenc in kooperacij, zato pa morajo prebroditi nemalo težav in vlagati skrajne napore za doseg postavljenih ciljev. Razumljivo je, koliko težav je potrebno premagati pri izdelavi pogodbenih nalog, ko si morajo izdelovalci sami pridobiti vse potrebne delovne izkušnje.

Z reorganizacijo so izgubili precej dragocenega časa v svojih razvojnih nalogah, vendar pa bodo kljub temu skušali čim hitreje razviti naprave za

avtomatizacijo v industriji. V pripravi je tudi sistem DIPS 11, ki bo skrbel za obdelavo podatkov in centralni nadzor procesa in se bo od že vpeljanega sistema DIPS 8 razlikoval v tem, da bo imel vgrajen večji procesni računalnik. Dobili so nadalje naročilo za opremo 380 KW mrežo v Jugoslaviji z aparaturami za prenos informacij po daljnovodih.

Kot posebno zanimivost naj omenimo, da je TOZD Procesna tehnika edini proizvajalec na svetu, ki lahko ponudi tri in več kanalne naprave za prenos informacij po daljnovodih, hkrati pa so tudi ostale njihove naprave na tem področju precej kvalitetnejše, kot tiste od tujih proizvajalcev.

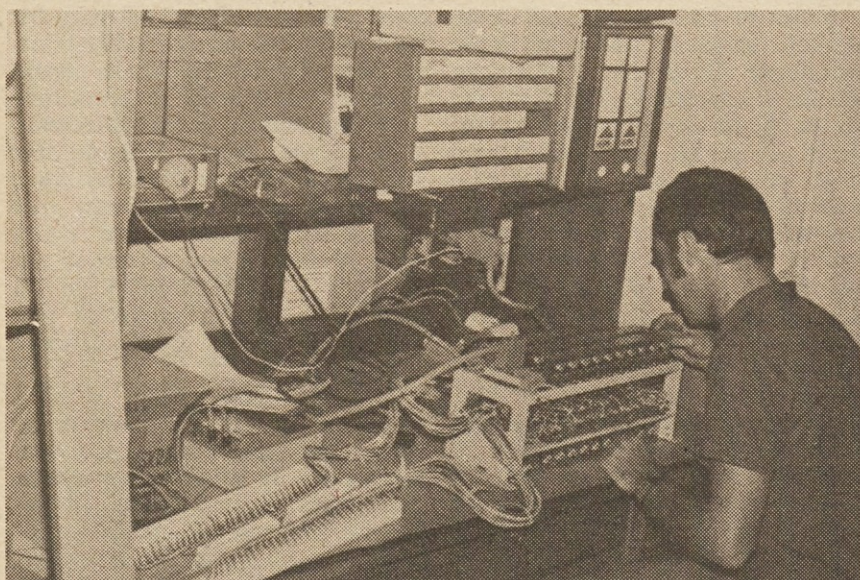
Nadalje v TOZD Procesna tehnika pripravljajo tudi nov tip telemehanske naprave v mikroelektroniki, izdelujejo pa tudi štiri avtomatske betonarne za SR Srbijo, medtem ko so eno takšno že montirali v Nikšiću ter z ustrežno avtomatiko že opremili tovarno močnih krmil v Lendavi.

Za konec: TOZD Procesna tehnika je ena izmed manjših temeljnih organizacij združenega dela v okviru ZP Iskra, ki se uspešno prebija skozi vse svoje težave. Zdaj smo o njej spregovorili prvič, a prepričani smo, da bomo o njenih dosežkih v prihodnje slišali še velikokrat. Vsekakor pa je to temeljna organizacija združenega dela, ki proizvaja zelo perspektiven, sodoben program, program, kakršnega je prav in nujno, da ga ima takšna organizacija, kakršna je ZP Iskra, v svojem bogatem spektru dejavnosti.

France Kmetič

Prototip digitalnega merilnika frekvenc - ob njem pa Janez Mlakar.

Anton Prijatelj ob modulu sistema DIPS - 8 za transformatorsko postajo v Jajcu.

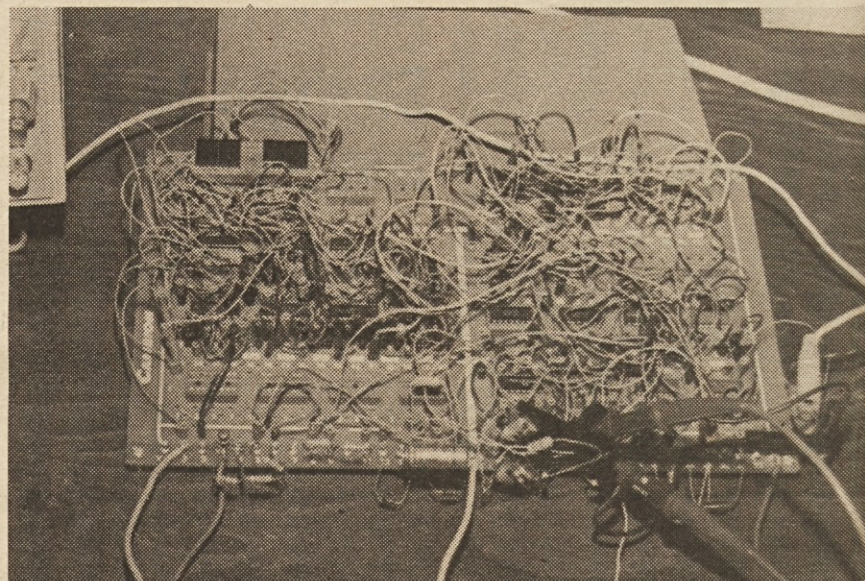

Ožičenje naprave za telemehansko aparaturu opravlja Julka Brinovec.

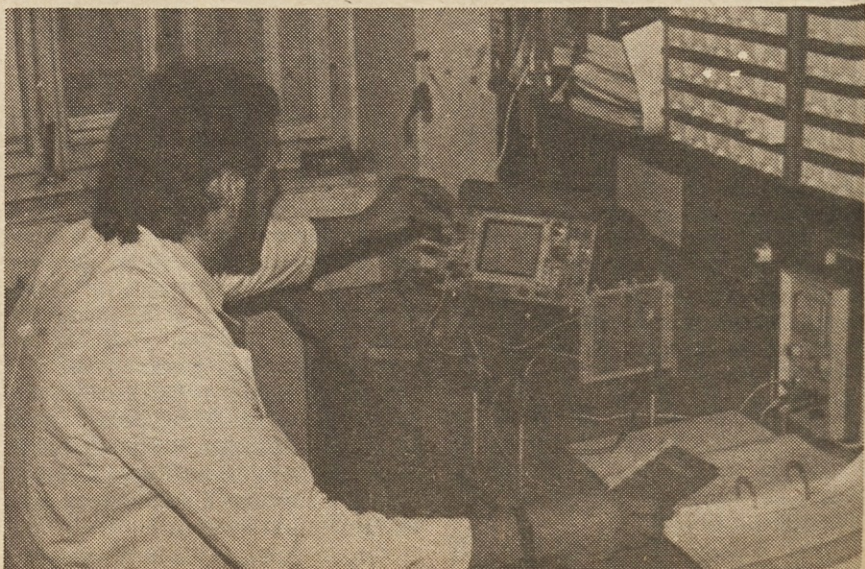
Še podrobneje pojasnjena dejavnost te TOZD: naprave, ki jih izdelujejo v TOZD Procesna tehnika, predvsem uporabljajo pri prenosu in distribuciji električne energije, v železniškem in cestnem prometu, vodovodnem, plinovodnem,

ka v višini 10 % vrednosti ostvarjene proizvodnje, kar drugače povedano pomeni 1.350.000 dinarjev ostanka dohodka.

Poprečni osebni dohodek v TOZD Procesna tehnika je v prvem letošnjem polletju znašal 3.860 dinarjev, kar je sicer na prvi pogled še kar ugodno, vendar so v okviru Industrije za avtomatiko nekeje pod sredino lestvice, upoštevajoč kvalifikacijsko strukturo

DIPS 8 izdelan za Elektromakedonijo - pogon Skopje.

Anton Smrdelj preskuša digitalne enote računalniške periferije DIPS - 8.

OBJAVA PREDLOGOV SAMOUPRAVNIH SPLOŠNIH AKTOV

DELAVCEM V TOZD ZP ISKRA

V skladu s sklepom 10. zasedanja Skupščine z dne 18. 9. 1975, objavljamo v tej prilogi glasila ISKRE predloge samoupravnih splošnih aktov, z namenom, da delavci v temeljnih organizacijah združenega dela na svojih zborih po opravljeni razpravi odločajo o njihovem sprejetju.

V zvezi s predlogi samoupravnih aktov je bil dosedaj opravljen predhodni usklajevalni postopek, tako da so predlagana besedila že rezultat usklajenih pripomb in sugestij in so jih delegati v za to oblikovanih komisijah v takšni obliki sprejeli ter jih predlagajo delavcem v sprejem.

Iz pojasnila k objavi predlogov samoupravnih splošnih aktov, je razvidno, da gre za samoupravne dogovore, s katerimi urejamo zelo pomembne medsebojne odnose in dejavnosti.

Že opravljene strokovne obravnave, javne razprave in sodelovanje družbenopolitičnih organizacij so pripomogle k takšnim predlogom besedila samoupravnih sporazumov, za katere menimo, da v danem trenutku najbolj realistično, v skladu z ustavnimi principi, dajejo rešitve, katerih pomanjkanje pri vsakodnevnem delovanju, težko pogrešamo.

Zato v skladu s stališči vseh navedenih, vključujoč družbenopolitične organizacije, samoupravne ter poslovodne organe, predsedstvo Skupščine in predsedstvo sindikalne konference ZP poziva vse navedene činitelje, predvsem pa sindikalne organizacije v temeljnih organizacijah, da z aktivnim delovanjem podprejo na zborih delavcev pravočasno in pozitivno odločitev, ki je v interesu nas vseh.

Predsednik
skupščine ZP Iskra
Vladimir Logar

Predsednik sindikalne
konference ZP ISKRA:
Jože Čebela

POJASNILO K OBJAVI PREDLOGOV SAMOUPRAVNIH SPLOŠNIH AKTOV

Na osnovi sklepa 10. zasedanja Skupščine z dne 18. 9. 1975, objavljamo v prilogi glasila ISKRE predlog komisij delegatov za uskladitev in končno oblikovanje predlogov naslednjih samoupravnih sporazumov:

- o razdelitvi in prenosu poslovnih sredstev in njih virov iz dosedanje DO ISKRA COMMERCE na branžne DO oz. posamezne TOZD v okviru ZP ISKRE
- o ureditvi medsebojnih razmerij in finansiranju tipskih preskusov raziskav kakovosti in zanesljivosti izdelkov ter metrološke dejavnosti
- o inventivni dejavnosti
- o združevanju sredstev za stimuliranje izvozne dejavnosti v ZP ISKRI.

V skladu s sklepom Skupščine naj delavci na zbiorih v svojih temeljnih organizacijah združenega dela ZP ISKRE do 20. oktobra sprejmejo odločitve o sprejetju samoupravnih sporazumov.

Predlagana besedila samoupravnih sporazumov vsebujejo vse pripombe in predloge iz opravljenih javnih razprav v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in so se, za takšna besedila, pooblaščenim delegatom temeljnih organizacij tudi sporazumeli.

Hkrati z odločitvijo o sprejetju samoupravnih sporazumov delavci temeljnih organizacij pooblastijo za vsak samoupravni sporazum dva podpisnika za svojo delovno organizacijo, ki bosta v imenu delavcev vseh temeljnih organizacij združenega dela delovne organizacije podpisala samoupravni sporazum.

V tej prilogi objavljamo tudi usklajeno besedilo komisije delegatov za uskladitev in končno oblikovanje predloga pravilnika znanstveno—raziskovalnega sklada, katerega bo v skladu z določili samoupravnega sporazuma o združevanju v ZP ISKRA, sprejemala Skupščina na svojem prvem zasedanju.

Objavljeni predlog pravilnika znanstveno—raziskovalnega sklada je smatrati kot gradivo za sklepanje na naslednjem zasedanju Skupščine ZP ISKRE.

Za naslednjo sejo Skupščine, ki bo predvidoma po 20. oktobru, je na dnevnem redu tudi poročilo o odločitvah delavcev temeljnih organizacij združenega dela glede navedenih predlogov samoupravnih sporazumov ter odločanje o predlogu pravilnika znanstveno—raziskovalnega sklada. Hkrati bo izveden tudi akt podpisovanja samoupravnih sporazumov pooblaščenecv temeljnih organizacij združenega dela za svoje delovne organizacije.

Zato prosimo, da nemudoma pristopite k sprejemanju objavljenih predlogov samoupravnih aktov.

SKUPŠČINA ZP ISKRA

Sekretar:

Mohor Bogdan, dipl. iur.

Z objavo v tej številki našega glasila podajamo dokončen predlog samoupravnega sporazuma o razdelitvi in prenosu poslovnih sredstev in njih virov iz dosedanje delovne organizacije ISKRA COMMERCE na branžne delovne organizacije, oz. posamezne TOZD v okviru ZP ISKRA. S tem zaključujemo temeljito in vsestransko razpravo na vseh ravneh naše delovne organizacije in lahko trdimo, da ni člana kolektiva, ki ne bi vsaj delno poznal to materijo.

Od začetnega predloga pa do današnjega smo izmenjali nešteto osnutkov in porabili v raznih razpravah precejšnje število ur, zato menimo, da je predloženi sporazum sprejemljiv za vse podpisnice. Če temu ni tako, naš vloženi trud in prizadevanja niso dala adekvatnega rezultata.

Kot objektivno okoliščino pa je vsekakor treba upoštevati, da nas je ves čas priprav in razprav spremljala splošna družbena aktivnost okrog uvajanja novih ustavnih določil. Pogoste nejasnosti in napačna tolmačenja so nas zavajala iz enega do drugega ekstrema.

Predlagani sporazum daje v dolgoročnem procesu uvajanja ustavnih določil solidno osnovo za nadaljnji medsebojni razvoj znotraj ZP ISKRA.

Predloženi sporazum skladno z izvedeno reorganizacijo in novim samoupravnim sporazumom o združevanju v ZP ISKRA določa izhodišča in merila za delitev onih sredstev in njih virov, ki po teh aktih pripadajo posamezni TOZD, ki bo v bodoče opravljala te decentralizirane funkcije.

Sredstva in njihovi viri za opravljanje zunanjetrgovinske funkcije, vključno z inozemskimi predstavništvi in firmami ter prodaja v lastnih prodajalnah v državi, pa se še vnaprej združujejo v novi organizaciji skupnega pomena ISKRA COMMERCE.

Ta sredstva seveda niso predmet delitve, ker bi v nasprotnem ISKRA COMMERCE ne mogel uspešno opravljati poverjenih mu nalog.

Sprejeta merila za delitev posameznih bilančnih postavk upoštevajo predvsem funkcijsko pripadnost delovnih sredstev, neposredno financiranje posameznih TOZD, v kolikor je to dokazljivo, število zaposlenih ter končno opravljeni promet prek ISKRA COMMERCE v zadnjih petih letih.

Sredstva in njihovi viri se delijo neposredno na vse TOZD, ki so tudi v končni fazi pravni nasledniki. Zaradi lažje delitve se prva faza opravi na branžne delovne organizacije, katere nato po istih merilih opravijo nadaljno delitev na TOZD.

Podpisniki sporazuma so TOZD, oz. od njih pooblašcene branžne delovne organizacije. Na osnovi podpisanega samoupravnega sporazuma in v njem določenih meril, se bo opravila dokončna delitev posameznih bilančnih postavk, ki so predmet delitve po tem sporazumu.

Samoupravni sporazum

o razdelitvi in prenosu sredstev in njihovih virov iz dosedanje delovne organizacije Iskra Commerce na branžne delovne organizacije, oz. posamezne TOZD v okviru ZP Iskra

1. člen

Podpisnice ugotavljajo, da so v delovni organizaciji ISKRA COMMERCE združevale tiste tržne funkcije, ki jih je določal samoupravni sporazum o združevanju v ZP Iskra iz leta 1973.

S spremembami in dopolnitvami tega sporazuma in na osnovi reorganizacije ZP ISKRA v letu 1975 pa podpisnice del tržnih funkcij prevzemajo nase, del funkcij pa še naprej združujejo v delovni organizaciji skupnega pomena Iskra Commerce (v nadaljnjem besedilu: IC).

2. člen

Podpisnice nadalje ugotavljajo, da je bil dosednji IC po samoupravnem sporazumu z dne 4. 4. 1973 že razdeljen na naslednje TOZD:

- TOZD Telekomunikacije
 - TOZD Branžna prodaja
 - TOZD Domači trg
 - TOZD Zunanji trg
 - Delovna skupnost Skupnih služb
- IC.

3. člen

V IC se združujejo poslovna sredstva TOZD Domači trg in TOZD Zunanji trg s pripadajočim delom poslovnih sredstev skupnih služb.

4 PRILOGA

Preostali del sredstev TOZD dosednjega IC in skupnih služb se razdeli:

1. TOZD Telekomunikacije in njena sredstva se prenesejo neposredno v delovno organizacijo – ISKRA – industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko Kranj,

2. TOZD Branžna prodaja in njena sredstva se delijo na naslednje podpisnice:

– ISKRA – industrija avtoelektričnih izdelkov Nova Gorica

– ISKRA – industrija za avtomatiko Ljubljana (v to delovno organizacijo se vključuje sektor avtomatizacije v prometu, ki se posebej vodi znotraj TOZD Branžna prodaja)

– ISKRA – industrija elementov za elektroniko Ljubljana

– ISKRA – industrija široke potrošnje Ljubljana

– ISKRA – industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko Kranj

– ISKRA – industrija EMO Celje.

4. člen

Razdelitev in prenos poslovnih sredstev in njih virov se izvrši na podlagi knjigovodstvene evidence in ostale doku-

mentacije po stanju na dan 31. 12. 1974 s 1. januarjem 1975.

Sredstva in njih viri, kjer pravni nasledniki niso znani, se prenesejo in razdelijo na podlagi njihove pripadnosti funkcij, za katere so se uporabljale.

DELITEV SREDSTEV

5. člen

Osnovna sredstva se prenesejo na podpisnice po sledečem principu:

a) Poslovne stavbe

Ključ za delitev poslovnih stavb je dosežen bruto promet posameznih organizacij združenega dela, ki se sedaj združujejo ali pa predstavljajo sedanje delovne organizacije oziroma delovne organizacije skupnega pomena, preko dosedanjega IC v zadnjih petih letih, s pogojem, da svoj idealni delež pravice upravljanja (gospodarjenja) s tem deležem poslovne stavbe združujejo v skupnem gospodarjenju po posebnem sporazumu.

Podpisnice imajo pravico vpogleda v pravilnost izračuna njihovega idealnega deleža po ključu iz predhodnega odstavka tega člena.

Vsaka podpisnica oziroma njena TOZD, ki ustrezno dokaže, da je v poslovne stavbe vložila določena lastna sredstva, ima pravico zahtevati izločitev teh sredstev pred delitvijo, po točki a) tega člena.

b) Ostala osnovna sredstva

Ostala osnovna sredstva se delijo po 4. členu tega sporazuma.

6. člen

Investicije v teku PPC so financirali sledeči soinvestitorji:

- dosedanji IC
- Elektromehanika Kranj
- IEZE Ljubljana
- Avtoelektrika Nova Gorica
- Elektromotorji Železniki
- Usmerniki Novo mesto
- Aparati Ljubljana
- Elektronika Horjul
- ELRA Škofja Loka
- Instrumenti Otoče
- Kondenzatorji Semič
- Naprave Ljubljana
- Orodjarna Ljubljana

- Polprevodniki Trbovlje
- Sprejemniki Sežana
- EMO Celje.

7. člen

Investicije PPC v teku po stanju per 31. 12. 1974 se delijo po sledečem principu:

- ugotovljen delež soinvestitorjev na podlagi knjigovodstvene oziroma ostale evidence (sprejetih sklepov)

- preostanek investicij PPC v teku po pokritju deleža iz 1. alineje tega člena se deli po principu, ki velja za delitev poslovnih stavb po tem sporazumu

8. člen

Investicije PPC v teku po 1. 1. 1975 do kolavdacije se delijo po principu, ki velja za delitev poslovnih stavb po tem sporazumu, na osnovi izdelane in priložene ocene potrebnih kreditnih sredstev po posameznih branžah za dograditev poslovne stavbe.

9. člen

Sredstva rezervnega sklada se delijo in prenesejo na podpisnice kot se deli preostanek poslovnega sklada.

10. člen

Podpisnice so soglasne, da se iz ustvarjenih sredstev po ZR za leto 1974 formirajo denarna sredstva sklada skupne porabe v višini din 2.500 po zaposlenem na dan 31. 12. 1974, ter da se razdelijo in prenesejo na podpisnice po številu delavcev, ki so vse do reorganizacije prešli v nove organizacije združenega dela.

Za vrnjena sredstva v sklad naj se priznajo branžnim delovnim organizacijam.

11. člen

Kratkoročne terjatve in obveznosti (kupci, dobavitelji, obveznosti do družbe, kratkoročni krediti in del srednjeročnih kreditov za obratna sredstva, popravki vrednosti terjatev itd.) ostanejo vse do 31. 12. 1975 pri IC, katero podpisnice pooblaščajajo, da v njihovem imenu in za njihov račun izvrši medsebojno pobo-

tanje terjatev in obveznosti. Nepobotane terjatve in obveznosti na dan 31. 12. 1975 se prenesejo na podpisnice, t.j. pravnega naslednika.

Popravki vrednosti terjatev, ki so rezervirani po veljavnih predpisih, služijo v letu 1975 IC, da iz njih poravnava vse odpise terjatev, preostali saldo per 31. 12. 1975 (pozitiven ali negativen) se deli na podpisnice kot preostanek poslovnega sklada.

Neizterljive terjatve in zastarele neplačane obveznosti se po končanem postopku razčiščevanja poslovanja ISKRA COMMERCE razdelijo med TOZD, kot je razdeljen rezervni sklad.

Za medsebojne kratkoročne obveznosti in terjatve, ki izvirajo iz poslovanja za leto 1974 veljajo med podpisnicami že v naprej dogovorjeni plačilni pogoji.

12. člen

Vezana sredstva v kreditnem skladu, se delijo na podpisnice kot preostanek poslovnega sklada.

13. člen

Dolgoročna posojila, odobrena skladu skupnih rezerv, Kosovu itd. se po ugotovitvi deležev priznajo branžnim delovnim organizacijam.

14. člen

Odobreni krediti kupcem za serijsko opremo se razdelijo na podpisnice glede na izvor blaga in obseg prodaje, ki je s kreditom prodan. V kolikor kreditojemalec ne pristane na spremembo kreditnih pogojev, bo IC v imenu in za račun podpisnic izterjal zapadle terjatve ter sredstva prenašal na podpisnice.

15. člen

Zaloge gotovih izdelkov in rezervnih delov ter zaloge dopolnilnega programa gotovih izdelkov s pripadajočimi rezervnimi deli po stanju na dan 31. 12. 1974 s 1. jan. 1975 se prenesejo na podpisnice po inventurnem popisu.

Prenos zalog dopolnilnega programa gotovih izdelkov in pripadajočih rezervnih delov se izvrši na enega naslednjih načinov:

a) če so zaloge nabavljene za posel, ki se nadaljuje – glede na to, kdo bo posel nadaljeval,

b) če so zaloge nabavljene kot dopolnilo rednega programa – glede na to, kdo program kompletira.

16. člen

Zaloge iz predhodnega člena se prenašajo na podpisnice po prodajnih cenah s kompletnim odobrenim rabatom za posamezni izdelek.

17. člen

Droben inventar, nedokončana proizvodnja, gotovi izdelki v proizvodnih delavnicah in material se prenesejo na podpisnice na podlagi knjigovodstvenega stanja per 31. 12. 1974 glede na to, katera podpisnica je prevzela določeno dejavnost, odnosno glede na to, na katero podpisnico so prešli zaposleni, ki uporabljajo določeni inventar.

DELITEV VIROV

18. člen

Poslovni sklad se deli po sledečem vrstnem redu:

a) del poslovnega sklada, ki se je formiral iz naslova prevrednotenja cen blaga na zalogi v dosedanjem IC, kot je to v knjigovodstvu evidentirano.

b) Del poslovnega sklada za pokritje prenešenih osnovnih sredstev podpisnicam.

c) Del poslovnega sklada za pokritje drobnega inventarja.

d) Preostanek poslovnega sklada se deli na podpisnice na podlagi bruto prometa doseženega v zadnjih petih letih.

19. člen

Dolgoročni in srednjeročni krediti za osnovna sredstva se delijo na podpisnice skupaj z osnovnimi sredstvi, za katerega so bili najeti, t.j. sorazmerno delitvi sredstev. V kolikor kreditodajalec ne pristane na spremembo pogodbe, ostanejo krediti v izvenknjigovodski evidenci IC, ki v imenu in za račun podpisnic odplačuje kredite.

20. člen

Dolgoročni in del srednjeročnih kre-

ditov za obratna sredstva se razdelijo na podpisnice glede na povprečne zaloge v dosedanjem IC v obdobju od 1972 do 1974 leta in dobljen poslovni sklad tako, da se vsem podpisnicam omogoči enaka kreditna sposobnost.

Če kreditodajalec ne pristane na spremembo pogodbe, ostanejo krediti v izvenknjigovodski evidenci IC, ki v imenu in za račun podpisnic odplačuje kredite.

21. člen

Kratkoročni in del srednjeročnih kreditov za obratna sredstva se likvidirajo kot to določa 11. člen tega sporazuma.

22. člen

Rezervni sklad se razdeli in prenese na posamezno podpisnico kot se deli preostanek poslovnega sklada.

23. člen

Podpisnice so sporazumne, da se viri sredstev skupne porabe do višine 2.500 din po zaposlenem delijo na podpisnice, preostali del pa prenese na IC.

Preostanek virov sklada skupne porabe se deli branžnim delovnim organizacijam po principu števila zaposlenih.

KONČNE DOLOČBE

24. člen

Podpisnice so soglasne, da IC izvrši razdelitev poslovnih sredstev in njih virov po določbah tega sporazuma, tako razdeljena sredstva pa branžne delovne organizacije nemudoma razdelijo po posameznih TOZD.

Stroške, nastale v zvezi z izpolnitvijo obveznosti iz predhodnega odstavka tega člena, krijejo podpisnice v sorazmerju s prevzetim deležem poslovnega sklada, na osnovi izdelanega okvirnega stroškovnika delitve premoženja, razdeljenega po branžah oziroma TOZD.

25. člen

Za vse obveznosti po priloženem spisku, nosi jamstvo vsaka podpisnica, za katero je bilo poroštvo oziroma garancija dana.

26. člen

Ta sporazum je sklenjen, ko je v enakem besedilu izglasovan v vseh TOZD podpisnic sporazuma, oziroma ko ga na svojem zboru sprejme delovna skupnost skupnih služb ZP.

27. člen

Pravni nasledniki s tem sporazumom razdeljenih poslovnih sredstev so vse branžne delovne organizacije, delovna organizacija skupnega pomena Iskra Commerce in delovna skupnost skupnih služb ZP.

Podpisniki tega sporazuma so vse branžne delovne organizacije, delovna organizacija skupnega pomena IC, delovna skupnost skupnih služb ZP.

28. člen

Ta sporazum podpišejo na zboreh TOZD branžnih delovnih organizacij, oziroma delovne skupnosti podpisnic izvoljeni pooblaščenici.

Vse TOZD posamezne podpisnice oziroma delovna skupnost iz predhodnega odstavka izvoli po enega pooblaščenca za podpis sporazuma.

29. člen

Sklepi zborov TOZD oziroma delovne skupnosti skupnih služb ZP, so sestavni del tega sporazuma.

30. člen

Spore, ki nastanejo ob delitvi premoženja, skušajo podpisnice v vsklajevalnem postopku medsebojno urediti, če pa jim to ne uspe, pa se poslužijo pristojnosti sodišča združenega dela.

PODPISNICE: TOZD v sestavi:

ISKRA – Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko Kranj, o.sol.o. Kranj, Savska loka 4

ISKRA – Industrija elementov za elektroniko Ljubljana, o.sol.o. Ljubljana, Stegne

ISKRA – Industrija izdelkov široke potrošnje, Ljubljana, n.sol.o. Ljubljana, A. Bitenca 68

ISKRA – Industrija avtoelektričnih izdelkov Nova Gorica, n. sol. o. Šempeter pri Novi Gorici, Vrtojbenska 62

ISKRA — Industrija za avtomatiko
Ljubljana, n.sol.o. Ljubljana, Savska c. 3

ISKRA — Industrija EMO Celje,
n.sol.o. Celje, Mariborska 86

ISKRA — COMMERCE Ljubljana,
n.sol.o. Ljubljana, Trg revolucije 3.

31. člen

Ta sporazum stopi v veljavo z dnem
podpisa vseh podpisnic, uporablja pa se
od 1. januarja 1975.

PREDLOG

Na podlagi člena 24 in 28 samouprav-
nega sporazuma o združevanju v sestav-
ljeno organizacijo združenega dela —
Združeno podjetje Iskra in v namenu, da
se določijo in definirajo razmerja, pravice
in obveznosti med podpisnicami in za-
ščitijo medsebojni interesi, sklenejo:

1. Delovne organizacije — ustano-
viteljice za sebe in v imenu ter za račun
svojih temeljnih organizacij združenega
dela:

a) ISKRA — Industrija za telekomuni-
kacije, elektroniko in elektromehaniko,
Kranj

b) ISKRA — Industrija elementov za
elektroniko, Ljubljana

c) ISKRA — Industrija EMO, Celje
d) ISKRA — Industrija avtoelektrič-
nih izdelkov, Nova Gorica

e) ISKRA — Industrija izdelkov širo-
ke potrošnje, Ljubljana

f) ISKRA — Industrija za avtomatiko,
Ljubljana

g) ISKRA — Commerce, Ljubljana
(v nadaljnjem besedilu: „delovne orga-
nizacije“)

in

2. Inštitut za produktivnost dela in
metrologijo v imenu ter za račun svoje
temeljne organizacije združenega dela
Inštitut za kvaliteto in metrologijo (v
nadaljevanju: IKM),

naslednji:

Samoupravni sporazum

o ureditvi medsebojnih razmerij
in financiranju tipskih preskusov,
raziskav kakovosti in zanesljivosti
izdelkov ter metrološke dejavnosti

Člen 1.

Institut za kakovost in metrologijo (v nadaljnjem besedilu IKM), ki je kot temeljna organizacija združenega dela vključen v delovno organizacijo Institut za produktivnost dela in metrologijo, je raziskovalna delovna organizacija skupnega pomena, katero so delavci v TOZD ZP Iskra po svojih delovnih organizacijah ustanovili zaradi doseganja ciljev, dogovorjenih v 28., 29. in 82. členu samoupravnega sporazuma o združevanju v sestavljeno organizacijo združenega dela ZP Iskra.

Člen 2.

Kot temeljna raziskovalna organizacija združenega dela ima IKM organ upravljanja — svet v smislu člena 10 Zakona o raziskovalni dejavnosti.

Svet organizacije sestavljata dve skupini delegatov, izvoljeni delegati temeljne organizacije in delegati ustanoviteljev, delegati uporabnikov storitev organizacije, delegati družbenopolitičnih skupnosti in organizacij. Obe skupini enakovrnostno sklepata o zadevah posebnega družbenega pomena, ki se realizirajo, če sta skupini sporazumni. Statut organizacije določa postopek usklajevanja mnenj v primerih, če soglasje v svetu ni doseženo.

Svet sestavlja 17 članov, 7 je delegatov temeljne organizacije IKM, po 1 delegat delovnih organizacij — ustanoviteljic — podpisnic tega sporazuma, ter po 1 delegat Gospodarske zbornice Slovenije, Skupščine občine Ljubljana Vič—Rudnik in Občinskega sindikalnega sveta občine Ljubljana Vič - Rudnik. Statut organizacije določa poslovanje Sveta organizacije po načelih zakona o raziskovalni dejavnosti.

Svet med drugim sprejema srednjeročni program dela IKM s tem, da predhodno da mnenje o njem pristojni poslovodni organ ZP glede usklajenosti s srednjeročnim načrtom razvoja podjetja in letni plan dela, ko so predlog odobrile organizacije — podpisnice sporazuma.

Ostale pristojnosti sveta so določene v statutu organizacije. Statut IKM mora biti v skladu z določbami tega sporazuma.

Člen 3

Za izpolnjevanje in izvajanje ciljev iz 28. in 29. člena omenjenega sporazuma in v okviru svojega predmeta poslovanja ima IKM osnovni program dela, ki je usklajen s potrebami delovnih organizacij. Te potrebe so določene v letnem planu dela in v srednjeročnem programu dela, katerega IKM izdelava za obdobje petih let. Letni plan dela izdelava IKM vsako leto do konca meseca novembra za naslednje koledarsko leto, srednjeročni program dela pa vsako leto do 30. 11. drsno podaljša za eno leto. Pri pripravi planov in programov sodelujejo predstavniki delovnih oz. temeljnih organizacij IKM, Iskra Commerce in Področje za kakovost in zanesljivost skupnih služb ZP, pri čemer pa je nosilec naloge IKM.

Člen 4.

S srednjeročnim programom dela je predviden okvirni program zasedbe kapacitet IKM oz. potreb po preskusih in raziskavah kakovosti in zanesljivosti ter metrologije, ki mora zagotoviti tudi izpolnjevanje nalog na novih področjih dela — vse v skladu s srednjeročnim programom razvoja ZP Iskra.

Člen 5

Letni plan dela vsebuje: obseg dela po čl. 8 in za vsako delovno organizacijo po temeljnih organizacijah združenega dela preskuse elementov, podsestavov, končnih izdelkov lastne in tuje proizvodnje, preskuse prototipov, raziskave in preskuse zanesljivosti, dalje večje naloge s področja metrologije ter druge naloge iz omenjenih področij dela, za katere se ob sestavi letnega plana dela podpisnice oz. sodelujoči predstavniki dogovorijo, ter gospodarski načrt organizacije, izdelan na podlagi obsega dela.

Člen 6

Spremembe letnega plana dela urejajo podpisnice sporazumno, vendar najpozneje 1 mesec pred predvidenim začetkom preizkusa oz. naloge.

Člen 7

Naloge, ki so planirane v letnem

planu, predstavljajo temeljno in prednostno zaposlitev laboratorijskih kapacitet IKM. Podpisnice – delovne organizacije se zavezujejo, da se bodo za dela po čl. 4 posluževale laboratorijev IKM in da bodo v vseh primerih, kjer je to smiselno, dajale prednost izpopolnjevanju, oz. razširjanju skupnih laboratorijev.

Člen 8

Razen nalog, ki se dajo za vsak primer konkretno definirati, prevzema IKM tudi naslednja dela skupnega pomena in splošnega značaja:

- razvijanje in vzdrževanje sistema tipskega preskušanja kakovosti in preskusov zanesljivosti izdelkov Iskre,
- spremljanje novosti na področju kakovosti in zanesljivosti in informiranje o njih: spremembe teh zahtev, standardov,

- sodelovanje pri pripravljanju mednarodnih in jugoslovanskih standardov in predpisov ter zakonov s področja kakovosti in zanesljivosti ter metrologije,

- sodelovanje v tehničnih odborih IEC, CEE, ISO, JEK in podobno,

- izdajanje potrdil ustreznosti standardom sestavnih delov in podsestavov v izdelkih Iskre ter sodelovanje pri izdelavi interne Iskrine standardizacije,

- zbiranje in urejanje podatkov iz raziskav in preskusov kakovosti in zanesljivosti lastnih izdelkov, za interno banko podatkov,

- zbiranje podatkov o zanesljivosti in tipskih preskusih proizvodov tujih proizvajalcev, ki pridejo v poštev kot Iskrini dobavitelji,

- izpolnjevanje Iskrinega priročnika za kvaliteto in zanesljivost z novo obdelanimi temami s tega področja,

- svetovanje in prirejanje seminarjev o tehniških in organizacijskih vprašanjih glede metod in postopkov preskušanja,

- sodelovanje s področjem za kakovost ZP Iskra in vključevanje v kratko in srednjeročne akcije za povečanje učinkovitosti sistema koordiniranega zagotavljanja kvalitete,

- sodelovanje s sorodnimi preskuševališči doma in v tujini, zaradi usklajevanja preskusnih metod in kriterijev vrednotenja rezultatov in z namenom

izdajanja atestov, priznanih doma in v tujini,

- vzdrževanje merilnih etalonov in etalinskih instrumentov in njih verifikiranje v Zavodu za mere in plemenite kovine in v Tehničnem preskusnem centru (TOC) JLA.

Člen 9

Podpisnice tega sporazuma se dogovorijo o financiranju dela IKM na naslednji način:

a) za opravila, ki jih IKM opravlja za vsako podpisnico v okviru letnega načrta dela, IKM in organizacija naročnik sklepata konkretne pogodbe, ki vsebujejo jasno označene naloge z vsebino zahtevanega rezultata, tehničnimi določili, rokom izvršitve, predvideno pogodbeno ceno in postopkom v primeru odstopanja od pogodbenih določil, plačuje vsaka temeljna organizacija – pogodbenica mesečne avanse v višini 1/12 planiranega letnega zneska, avans zapade v plačilo vsakega 25. v mesecu za naslednji mesec. Kot potrdilo o opravljenem delu, ki ga je IKM opravil za vsako temeljno organizacijo, služijo poročila o izvršenih preskusih in 3-mesečna poročila o opravljenem delu na področju zanesljivosti in drugih dejavnosti, kjer končnega rezultata ni mogoče podati v poročilu o preskusu. Ob koncu vsakega koledarskega leta pa napravi IKM za vsako temeljno organizacijo poročilo o opravljenem delu v preteklem letu z obračunom stroškov. To poročilo IKM dostavi vsaki, tudi delovni organizaciji, za vse pa področju za kakovost in zanesljivost skupnih služb.

b) Za vzdrževanje dejavnosti IKM iz 8. člena tega sporazuma prispevajo temeljne organizacije IKM vsako leto znesek, ki je določen z letnim finančnim načrtom in se razdeli med temeljne organizacije po ključu, kot je določen v 95. členu samoupravnega sporazuma o združevanju v sestavljeno organizacijo združenega dela ZP Iskra.

Ta sredstva se plačujejo na način in v dinamiki kot velja za sredstva iz čl. 95 sporazuma o združevanju. Uporaba teh sredstev se prikaže specificirano v vsakoletnem poročilu o poslovanju organizacije IKM.

c) V primerih, ko nastopi ali grozi nastopiti gospodarska škoda za proizvajalca in prestižna škoda za celotno podjetje, — to so primeri prepogostih reklamacij in drugi očitni pojavi nekalitnih izdelkov Iskre na domačem trgu in v izvozu — in, ko se zaradi ugotovitve dejanskega stanja izkaže potrebno izvesti ponovne tipske preskuse ali preskuse zanesljivosti izdelka na reklamiranih primerkih ali na primerkih iz dotičnega proizvodnjega obdobja, se TOZD obvezuje izdati posebna naročila IKM za izvedbo take naloge. IKM pa je izredna naročila te vrste dolžan uvrstiti med prioritete naloge.

Člen 10

Sredstva za obnavljanje in izpolnjevanje obstoječe merilne in preskusne opreme ustvarja IKM v skladu z gospodarskim načrtom iz sredstev za amortizacijo, kakor tudi skladov. V primerih, da se dejavnost IKM razširi ali da nastopijo potrebe po ustanovitvi novih laboratorijev za potrebe delovnih organizacij, pa se lahko podpisnice tega sporazuma dogovorijo za skupna vlaganja.

Člen 11

IKM se obveže, da bo opravila iz tega sporazuma opravljal za podpisnice strokovno in v dogovorjenih rokih po sklenjenih pogodbah. V primeru spora med pogodbenima stranema glede strokovnosti ali obsega izvršene naloge obvezno poda strokovno mnenje po proučitvi na področnem kolegiju Področje za kakovost ZP Iskra. Za rešitev spora pa je pristojna notranja arbitraža.

Člen 12

Ta sporazum je sklenjen za nedoločen čas, njegove spremembe in dopolnitve pa so možne po enakem postopku kot velja za njegovo sklenitev.

Sporazum prične veljati, ko ga sprejmejo v enakem besedilu pristojni organi podpisnic in ko ga podpišejo pooblašeni predstavniki vseh podpisnic, izvaja pa se s 1. 1. 1975.

Ljubljana, dne

ISKRA — Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko, Kranj

.....

ISKRA — Industrija elementov za elektroniko, Ljubljana

.....

ISKRA — Industrija EMO, Celje

.....

ISKRA — Industrija avtoelektričnih izdelkov, Nova Gorica

.....

ISKRA — Industrija za avtomatiko, Ljubljana

.....

ISKRA — Industrija izdelkov široke potrošnje, Ljubljana

.....

ISKRA — Commerce, Ljubljana

.....

ISKRA — Institut za produktivnost dela in metrologijo, Ljubljana

.....

Na osnovi Ustave SFRJ in SRS, Zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, Zakona o patentih in tehničnih izboljšavah in samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD združeno podjetje Iskra (čl. 126 do 134), smo se delavci, združeni v TOZD delovnih organizacij in združeni v delovnih organizacijah, v katerih ni TOZD, odločili, da sklenemo

Samoupravni sporazum o inventivni dejavnosti

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Samoupravni sporazum o inventivni dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: sporazum) vzpodbuja vse delavce k inventivni dejavnosti, s katero povečujejo ekonomičnost in produktivnost, s tem, da zagotavlja minimalne moralne in materialne pravice avtorjev izumov, tehničnih izboljšav in koristnih rešitev v skladu s predpisi ter interesi združenega dela.

2. člen

Sporazum ureja medsebojne pravice in dolžnosti, zlasti način in merila, med organizacijami združenega dela (OZD) v SOZD združeno podjetje Iskra (v nadaljnjem besedilu: Iskra) in avtorji tistih izumov, tehničnih izboljšav in koristnih rešitev, ki so ustvarjeni v Iskri, ne glede na to, ali so avtorji delavci, štipendisti, učenci ali zunanji sodelavci.

3. člen

Organizacije združenega dela oz. TOZD lahko sprejmejo razne akte s podrobnejšimi navodili za učinkovito izvajanje tega sporazuma. Taki akti ne smejo biti v nasprotju s tem sporazumom in veljavnimi zakonskimi predpisi. Količnik organizacija združenega dela ali TOZD takega akta nima, je dolžna neposredno uporabljati določila zakonov in tega samoupravnega sporazuma.

4. člen

Pravica in dolžnost delavca je opozarjanje ustreznih organov na probleme in pomanjkljivosti, ki jih opazi zlasti v raz-

iskovalnem delu in proizvodnji, kakor tudi dajanje idej in predlogov za odstranitev teh pomanjkljivosti oz. rešitev problemov.

Za predlog oz. zamisel o odstranitvi pomanjkljivosti ali o rešitvi določenega problema pripada delavcu—avtorju predloga odškodnina, ki se določa glede na naravo njegovega dosežka, ki je lahko:

- a) izum
- b) tehnična izboljšava
- c) koristna rešitev
- d) umestno opozorilo

5. člen

Vsak delavec brez ozira na delovno mesto ima pravico, da je njegov predlog obravnavan.

6. člen

Vsi predlogi in opozorila morajo biti evidentirani. Predlagane dosežke strokovno ocenjuje razen ustreznega organa v OZD ali TOZD tudi kolegij za industrijsko lastnino oz. komisija za množično inventivno dejavnost pri SIL (Služba za industrijsko lastnino). Kolegij oz. komisija upošteva strokovno mnenje o posameznem predlogu oz. dosežku, ki ga mora izdelati ustrezen poslovodni organ, ki je zadolžen za vodenje tistega dela poslovnega procesa, na katerega se dosežek nanaša.

Strokovne službe v OZD oz. TOZD morajo poskrbeti za to, da pri umestno ocenjenih opozorilih ustrezne strokovne službe rešijo opozorjeni problem, ter da pri vseh dosežkih poskrbijo za kar najhitrejšo uporabo le-teh v poslovnem procesu.

II. NAČELA ZA OBRAVNAVO IZUMOV, TEHNIČNIH IZBOLJŠAV IN KORISTNIH REŠITEV

7. člen

Avtor – ali skupina avtorjev – izuma, tehnične izboljšave ali koristne rešitve (nadalje dosežka) je brez odlašanja dolžan o nastalem dosežku pisмено obvestiti referat za inventivno dejavnost v organizaciji združenega dela.

V obvestilu avtor navede, kako je bil dosežek ustvarjen (po lastni iniciativi, na osnovi delovne naloge, itd.). Avtor obvestilo lastnoročno podpiše.

K obvestilu mora avtor priložiti izčrpen opis svojega dosežka, ki naj vsebuje sledeče podatke:

- kratek stvarni naslov dosežka
- področje uporabe dosežka
- namen (cilj) oz. kakšen problem rešuje dosežek
- kratek opis doslej znanih rešitev (z eventuelno, navedbo literature oz. drugih podatkov o tem, kje se je avtor z znanimi rešitvami seznanil)
- navedbo prednosti dosežka pred znanimi rešitvami
- podroben opis konkretne izvedbe (oz. izvedbenih zamisli) dosežka.

Kolikor je mogoče, priloži avtor k obvestilu in opisu še podatke o predvidenih gospodarskih učinkih, morebitnih investicijah ter analizi tržišča.

8. člen

Avtor, ki ne more sam sestaviti dokumentacije v smislu čl. 7, lahko za izdelavo le-te zahteva pomoč referenta za inventivno dejavnost oz. druge, za to delo pooblašene osebe, ki mu morajo to pomoč nuditi.

9. člen

Avtor in vse druge osebe, ki so po svoji dolžnosti ali na drug način seznanjene z dosežkom, so dolžne do vložitve eventualne pravne zaščite (patenti) čuvati vse podatke kot poslovno tajnost.

Kršenje dolžnosti iz prvega odstavka tega člena se smatra za kršitev delovnih obveznosti.

10. člen

Referent za inventivno dejavnost takoj po prejemu celotne dokumentacije obvesti ustrezne strokovne službe (6. člen), ki so odgovorne za strokovno oceno in za vpeljavo dosežka v izkoriščanje.

Referent za inventivno dejavnost najkasneje v 14 dneh po prejemu obvestila dostavi vso potrebno dokumentacijo službi za industrijsko lastnino (SIL), ki obvesti še vse ostale organizacije združenega dela v Iskri, preko njihovih referentov za inventivno dejavnost, o nastali inovaciji. Le-ti so dolžni v svoji organizaciji združenega dela vestno proučiti možnost izkoriščanja dosežka.

Odločitve o tem, ali bodo dosežek izkoriščale ali ne, sporočijo vse OZD službi za industrijsko lastnino, najkasneje v enem mesecu od dneva prejema dokumentacije. Odločitev podpiše odgovorni član poslovnodnega organa.

11. člen

Vsaka organizacija združenega dela Iskre, ki se odloči za izkoriščanje določenega dosežka, je dolžna zagotoviti primerno evidenco, ki omogoča ugotavljanje rezultatov izkoriščanja dosežka.

12. člen

Služba za industrijsko lastnino potem, ko prejme obvestilo vseh organizacij združenega dela, obvesti avtorja o tem, ali Iskra uveljavlja svoje pravice do izkoriščanja dosežka.

Avtor mora biti obveščen najkasneje v roku treh mesecev od dneva, ko je obvestilo o nastalem dosežku predal referentu za inventivno dejavnost v OZD, v kateri je zaposlen.

Kolikor je avtor zaradi jasnosti moral naknadno dopolniti dokumentacijo iz čl. 7, se rok treh mesecev šteje od dneva prejema dopolnitve dokumentacije.

Če Iskra v roku treh mesecev ne izjavi ničesar, pripadajo vse pravice do dosežka avtorju.

13.

Kolikor Iskra uveljavlja svoje pravice do gospodarskega izkoriščanja dosežka, je dolžna avtorju zagotoviti avtorske in materialne pravice, zlasti pravico do

odškodnine, ki se določi na osnovi gospodarske koristi. V tem smislu sklene ustrezna organizacija združenega dela v Iskri primerno pogodbo z avtorjem.

Gospodarska korist se določa:

- a) s primerjavo finančnega učinka inovacije napram dotedanjemu stanju,
- b) na osnovi drugih knjigovodskih podatkov, če ni mogoč izračun pod a),
- c) po prosti oceni, če ni mogoč izračun pod a) ali b).

14. člen

Odškodnina se obračunava po lestvici v tabeli, ki je priložena in je sestavni del tega sporazuma, ter za dobo, ki je glede na vrsto dosežka (izum, tehnična izboljšava, koristna rešitev) s tem sporazumom predpisana.

Na željo avtorja se lahko organizacija združenega dela in avtor dogovorita za drugačno višino odškodnine in drugačen način njenega izplačevanja.

15. člen

V primeru, da Iskra podeli licenco za izkoriščanje dosežka tretjim osebam, pripada avtorju dosežka poleg odškodnine, do katere je upravičen po čl. 13, še 30 % čistega dohodka, ki je ustvarjen s prodajo licence in ki se nanaša zgolj na dosežek.

16. člen

Odškodnino izplača vedno tista organizacija združenega dela, v kateri se dosežek izkorišča, ne glede na to, v kateri OZD Iskre je dosežek nastal.

Če se dosežek izkorišča v več organizacijah združenega dela, dobi avtor odškodnino od vsake OZD, ki dosežek izkorišča, pri čemer se višina vsake posamezne odškodnine določi po lestvici iz priložene tabele.

III. IZUMI

17. člen

Izum je nova rešitev določenega tehničnega problema, ki se da uporabiti v industrijski ali kakšni drugi dejavnosti in za katero je mogoče pridobiti patent v smislu Zakona o patentih in tehničnih izboljšavah.

18. člen

Iskra ima za izume, ki so v smislu Zakona o patentih in tehničnih izboljšavah ustvarjeni v njenih TOZD, pravico do patentne zaščite doma in v tujini na svoje ime.

Skladno s samoupravnim sporazumom vodi za ZP Iskra to dejavnost SIL (Služba za industrijsko lastnino).

19. člen

Kolikor Iskra uveljavlja svoje pravice do patentiranja izuma, sklene z avtorjem pismeno pogodbo. Pogodbo sklene avtor vedno s tisto organizacijo združenega dela, ki želi izum izkoriščati.

20. člen

Odškodnina za izum se določa iz izračuna vsakoletne gospodarske koristi po priloženi tabeli ter skladno s 13. členom tega sporazuma.

Strokovna komisija mora sporazumno z avtorjem oceniti delež izuma v celotnem produktu ter na tej osnovi izračunati gospodarsko korist.

Odškodnina za izum se izplačuje na sledeči način:

1. V roku 1 meseca od podpisa pogodbe se izplača odškodnina v višini 1,5 povprečnega mesečnega OD v ZP Iskra.

2. Za izume, ki se izkoriščajo, se višina določa vsako leto in to toliko časa, dokler se izum izkorišča, vendar praviloma največ za dobo 5 let izkoriščanja. Odškodnina se izplačuje najkasneje mesec dni po zaključnem računu vsakega leta izkoriščanja, pri čemer se odškodnina iz točke 1 tega člena v prvem letu smatra kot akontacija. 3. Za izume, ki se ne izkoriščajo takoj, pa Iskra zadrži pravice zanje, ker obstaja možnost izkoriščanja v bližnji bodočnosti, dobiva avtor poleg odškodnine iz 1. točke tega člena še odškodnino v višini 1 povprečnega mesečnega OD v ZP Iskra vsako leto, toliko časa, dokler se z izumom ne prične.

Če se lahko tekom časa zaradi spremenjenih okoliščin izum drugače razvrsti kot ob trenutku določanja odškodnine, ima avtor pravico do odškodnine po novi razvrstitvi, a že prejete odškodnine pa veljajo kot akontacija.

21. člen

Za vsak izum, do katerega uveljavlja svoje pravice, mora Iskra načeloma vložiti patentno prijavo najkasneje v roku šest mesecev od dneva, ko je izumitelj Iskro obvestil o nastalem izumu. Če obstojajo posebni gospodarski razlogi, sme Iskra uveljaviti pravice do izuma, pa pri tem vložitev prijave odložiti ali pa prijave sploh ne vložiti. Pri tem izumitelj ne sme biti prikrajšan za svoje pravice.

V takih primerih mora Iskra skleniti z avtorjem posebno pogodbo.

22. člen

Iskra sme v nujnih primerih takoj po prejetem obvestilu izumitelja o nastalem izumu vložiti patentno prijavo na svoje ime.

23. člen

Kolikor se Iskra med trajanjem veljavnosti odpove določenemu patentu, je dolžna o tem obvestiti izumitelja. Na zahtevo izumitelja mora Iskra odstopiti za tak patent vse pravice izumitelju brez zahtev po vračilu odškodnin, ki jih je avtor prejel.

IV. TEHNIČNE IZBOLJŠAVE

24. člen

Tehnična izboljšava je tehnična rešitev, dosežena z racionalnejšo uporabo znanih tehničnih sredstev ali tehnoloških postopkov, s katero se dosega večja delovna storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihranek pri materialu in energiji, boljše izkoriščanje strojev in naprav ter boljša kontrola proizvodnje, boljša varnost dela in večja varnost okolja.

25. člen

Avtor tehnične izboljšave obvesti referenta za inventivno dejavnost praviloma pred uporabo te izboljšave v praksi, najkasneje pa v roku enega meseca od pričetka uporabe.

26. člen

Odškodnina za tehnično izboljšavo pripada avtorju največ za dobo treh let od pričetka izkoriščanja izboljšave v vsakokratni OZD. Odškodnina se izpla-

čuje mesec dni po zaključnem računu vsakega leta izkoriščanja.

V. KORISTNE REŠITVE

27. člen

Koristna rešitev je vsaka rešitev določenega gospodarskega problema, ki po svoji naravi ni izum ali tehnična izboljšava in ki poboljša gospodarjenje v skladu s poslovnimi in družbeno postavljenimi kriteriji.

28. člen

Avtor koristne rešitve obvesti referenta za inventivno dejavnost praviloma pred uporabo te rešitve v praksi.

29. člen

Odškodnina za koristno rešitev pripada avtorju največ za dobo enega leta izkoriščanja koristne rešitve v praksi.

Odškodnina se izplača mesec dni po zaključnem računu enega leta izkoriščanja koristne rešitve.

VI. UMESTNA OPOZORILA

30. člen

Umestno opozorilo je opozorilo, s katerim avtor-delavec opozori na pomanjkljivosti, ki jih opazi v poslovanju OZD, vendar ne poda konkretne rešitve za odpravo teh pomanjkljivosti.

31. člen

Za vsako opozorilo, ki je s strani ustreznega organa ocenjeno kot umestno, pripada delavcu enkratna nagrada v višini najmanj 8 % povprečnega mesečnega OD v ZP Iskra.

Nagrada se izplača v roku enega meseca od dneva, ko je bilo opozorilo ocenjeno kot umestno.

VII. REŠEVANJE SPOROV IN NADZOR

32. člen

Vse spore med avtorji izumov, tehničnih izboljšav, koristnih rešitev in umestnih opozoril in organizacijami združenega dela Iskre rešuje v prvi stopnji arbitražna komisija, ki jo imenuje skupščina Iskre, na drugi stopnji pa stvarno in krajevno pristojno sodišče.

33. člen

Nadzor nad izvajanjem določil tega sporazuma vrši delavska kontrola v TOZD organizacij združenega dela Iskre in odbor za samoupravni nadzor ZP Iskra.

VIII. OSTALE DOLOČBE

34. člen

Vso dokumentacijo v zvezi s poslovanjem, ki je predmet tega sporazuma, vodijo referenti za inventivno dejavnost in služba za industrijsko lastnino.

35. člen

Organizacije združenega dela Iskre so dolžne poskrbeti za takojšnje izvajanje tega sporazuma (sistemizacija delovnega mesta referenta za inventivno dejavnost in podobno.). Zlasti so pa OZD dolžne zagotoviti sredstva za izplačevanje odškodnin.

36. člen

Posamezne organizacije združenega dela Iskre lahko predpišejo dodatne moralne, materialne in druge stimulacije za inventivne delavce (diplome, nagrade, napredovanje, prednosti pri reševanju stanovanjskega problema itd.).

37. člen

Skupščina Iskre oz. njen ustrezni izvršilni organ vsako leto po potrebi revalorizira minimalno višino oz. merila za določanje odškodnin.

38. člen

Ta sporazum začne veljati, ko ga podpišeta po 2 pooblaščenca delavca vsake podpisnice — organizacije združenega dela — v imenu TOZD v njihovi sestavi.

Priloga k sporazumu

TABELA ZA DOLOČANJE ODŠKODNIN

Letna osnova din	Letna odškodnina
do 5000	15%, min. 300 300 din
5001 — 25.000	750 din + 11 % razlika nad 5000
25.001 — 50.000	3000 din + 10 % razlika nad 25.000
50.001 — 100.000	6000 din + 7 % razlika nad 50.000
100.001 — 200.000	10.000 din + 5 % razlika nad 100.000
200.001 — 500.000	15.000 din + 4 % razlika nad 200.000
500.001 — 1.000.000	27.000 din + 3 % razlika nad 500.000
nad 1.000.001	42.000 din + 2 % razlika nad 1.000.000

Samoupravni sporazum

O ZDRUŽEVANJU SREDSTEV ZA STIMULIRANJE IZVOZNE DEJAVNOSTI V ZP ISKRI

Delavci TOZD združeni v delovnih organizacijah:

- 1) ISKRA, industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko Kranj
- 2) ISKRA, industrija elementov za elektroniko, Ljubljana
- 3) ISKRA, industrija EMO Celje
- 4) ISKRA, industrija avtoelektričnih izdelkov, Nova Gorica
- 5) ISKRA, industrija za avtomatiko, Ljubljana
- 6) ISKRA, industrija izdelkov široke potrošnje, Ljubljana
- 7) ISKRA COMMERCE, Ljubljana
- 8) ISKRA, inštitut za produktivnost dela in metrologijo
- 9) ISKRA, center za avtomatsko obdelavo podatkov

sprejmejo naslednji

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

O ZDRUŽEVANJU SREDSTEV ZA STIMULIRANJE IZVOZNE DEJAVNOSTI V ZP ISKRI

Člen 1

Delavci ISKRE, organizirani v raznih oblikah združenega dela, so sporazumni, da je izvoz proizvodov ISKRA ena izmed osnovnih nalog temeljnih organizacij združenega dela, podpisnic tega sporazuma.

Nadaljnji razvoj in uspešno poslovanje proizvodnih temeljnih organizacij združenega dela, zahtevajo še bolj uspešno uveljavitev in vključitev ISKRE v mednarodno delitev dela, vsled česar podpisnice sklepajo ta sporazum za pospeševanje izvoza svojih proizvodov.

Člen 2

Sredstva za stimuliranje izvozne dejavnosti združujejo podpisnice tega sporazuma.

Osnova za združevanje sredstev posameznih temeljnih organizacij združenega dela je uvoz materiala za reprodukcijo, ki se plačuje iz deviznih sredstev, formiranih v odnosu z ustreznim izvozom.

Člen 3

Sredstva iz 2. člena tega sporazuma se usmerjajo v stimulacijo izvoza proizvodov podpisnic sporazuma.

Člen 4

Višina prispevka iz 2. člena in stimulacija iz 3. člena tega samoupravnega sporazuma se določi z vsakoletnim gospodarskim planom ZP ISKRA.

Člen 5

Obračun in evidenco za izvajanje tega sporazuma opravlja interna banka ISKRE.

Člen 6

Ustrezne sklepe za izvajanje tega sporazuma v letu 1975 sprejme Skupščina ZP ISKRA.

Člen 7

Ta sporazum velja od dneva, ko bo sprejet na zadnjem zboru delavcev TOZD podpisnic

Člen 8

Sklenjeni samoupravni sporazum se objavi v glasilu ISKRA. Iste določbe veljajo tudi za objavo sprememb in dopolnitev tega samoupravnega sporazuma.

Ljubljana, 26. VI. 1975

.....
(pooblaščen predstavnik)

Pravilnik

znanstveno raziskovalnega sklada

1. člen

Ta pravilnik ureja poslovanje za znanstveno-raziskovalni sklad v skladu z 92. členom samoupravnega sporazuma o združevanju v sestavljeno organizacijo združenega dela – združeno podjetje Iskra, ki predvideva, da delavci preko skupščine upravlajo s skladom in odločajo o uporabi sredstev sklada.

2. člen

V skladu z 2. odstavkom člena 92. samoupravnega sporazuma o združevanju v sestavljeno organizacijo združenega dela, sklad predvsem spodbuja in podpira teoretične in praktične raziskovalno-razvojne projekte in naloge, ki izhajajo iz dolgoročnejsše strateške programske orientacije ZP ISKRA.

V tej zvezi sklad podpira raziskovalno-razvojna dela tehnične usmeritve, ki:

- so splošnega pomena za ZP ISKRA,
- inicirajo nove perspektivne panoge ali skupine izdelkov

- pomenijo bistven preobrat in /ali napredek tehnologije v obstoječih panogah,

- predstavljajo obsežnejše osnovne raziskave za kasnejši razvoj izdelkov.

Sklad taka dela podpira s samostojnim financiranjem in kreditiranjem ali pa s sofinanciranjem oz. sokreditiranjem z ustreznimi sredstvi družbenih skladov za raziskovalno delo, bančnimi sredstvi ali namenskimi sredstvi organizacij ZP ISKRA, vse pod podobnimi pogoji, pod katerimi dajejo sredstva oz. kredite ti viri. Sklad pod podobnimi pogoji lahko podpira tudi nabavo raziskovalne opreme.

3. člen

Postopek srednjeročnega in letnega planiranja sklada se vklaplja v splošni okvir planiranja v smislu čl. 121 do 125. samoupravnega sporazuma o združevanju v sestavljeno organizacijo združenega dela – Združeno podjetje Iskra. Smernice in programe predlaga skupščini področje za inovacije, potem ko jih je uskladilo s področnim kolegijem, z drugimi področji, s kolegijskim poslovnim organom in s kolegijem glavnih direktorjev industrij, tako, da je usklajen s poslovno politiko ZP Iskra.

4. člen

Področje za inovacije skupnih služb ZP Iskra opravlja administrativne posle v zvezi s skladom in skrbi za izvajanje sklepov skupščine. Po potrebi izvede razpis za izvajanje raziskovalnih del, organizira komisijsko ocenitev vlog ter izbrane predloži v okviru smernic in programa sklada skupščini. Pri tem uporablja načeloma enako tehniko poslovanja kot je uvedena v raziskovalni skupnosti Slovenije in upošteva tam določene roke, tako da lahko sklad doseže optimalno povezavo svojih sredstev z družbenimi in bančnimi sredstvi. V primeru, da je uporabnik rezultatov že znan, skuša področje za inovacije pridobiti njegovo dodatno sofinanciranje k raziskavam.

5. člen

Področje za inovacije skupnih služb ZP Iskra organizira strokovni nadzor nad izvajanjem posameznih raziskovalnih nalog in komisijsko oceno ter prevzem dokončanih raziskav; člane nadzornih organov in komisij predlaga v imenovanje odboru za inovacijsko dejavnost.

6. člen

Stroški ocenjevalnih in nadzornih komisij ter ekspertiz in recenzij se krijejo iz sredstev sklada.

7. člen

Odbor za inovacijsko dejavnost daje pred obravnavo v skupščini mnenje o predlogih poslovnih organov v zvezi s

skladom in nadzoruje izvrševanje ustreznih sklepov skupščine. Prav tako predlaga osebe v organe za nadzor nad izvajanjem posameznih raziskovalnih nalog in v komisije za prevzem opravljenih dejavnosti, financiranih in kreditiranih iz sredstev sklada.

8. člen

Področje za inovacije seznanj z rezultati raziskav: vse temeljne organizacije združenega dela v ZP Iskra preko svojega področnega kolegija, kolegijski poslovodni organ ZP in kolegij glavnih direktorjev industrij v ZP Iskra. Področje za inovacije predlaga uporabnika rezultatov raziskav med TOZD ZP Iskra – kolikor ni bil že prej določen – ter pripravi z njim dogovor o pogojih uporabe. Pri tem upošteva določila 92. člena samoupravnega sporazuma o združevanju v sestavljeno organizacijo združenega dela in pravice TOZD, ki združujejo del svojih sredstev v ta sklad tako, da obveže uporabnika rezultatov, da vrača del akumu-

lacije iz financiranega projekta v znanstveno raziskovalni sklad, ko postane investicija v inovacijo gospodarsko uspešna. Dokončni uporabnik in pogoje uporabe se uredi s samoupravnim sporazumom, ki ga podpisnikom predloži v odločanje Skupščina ZP.

9. člen

Splošni sektor skupnih služb ZP Iskra opravlja finančno poslovanje v zvezi s skladom.

10. člen

Določila tega pravilnika tolmači skupščina ZP Iskra.

11. člen

Ta pravilnik začne veljati po sprejetju v skupščini ZP Iskra osmi dan po objavi v glasilu „Iskra“.

V Ljubljani, 25. 6. 1975,

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE:

Dohodkovni odnosi zdaj in v prihodnje

DOHODKOVNI ODNOSI MED TOZD

Razpravo o problemih je začel Marcel Božič. Govoril je o ekonomskih odnosih znotraj ene delovne organizacije, o odnosih med TOZD in dohodkovnih odnosih. Največ težav imajo pri tem zaradi vključevanja v mednarodno delitev dela. Mnogo izvažajo, saj obsega izvoz celo večji delež njihove proizvodnje, kot prodaja na notranjem trgu. Pa niso težave samo tu, nanje naletijo tudi

pri ugotavljanju dohodka v vertikalni integracijski verigi. Tako so na primer ob polletnem obračunu ugotovili, da je finalist kot nosilec končnega dohodka prikazal za proizvod slab rezultat, medtem ko je ena izmed temeljnih organizacij kot proizvajalka na nižji stopnji prikazala dober rezultat. Takšne probleme zdaj raziskujejo in jih bodo morali razrešiti prav skozi nove dohodkovne odnose.

Naslednji razpravljalac Rado Kokalj je govoril o takoiimenovani dogovorjeni ceni. Ta velja zdaj v odnosih med TOZD in temelji na priznanem deležu dela, z upoštevanjem preteklega, minulega dela, sem pa štejejo tudi režijske stroške in porabljeni material. Vse to obračunavajo s kalkulačijskimi listi.

O vprašanju vneprejšnjega dogovora o kriterijih za delež pri ustvarjanju naknadnega preračuna je govoril Bojan Klemenčič. Predvsem je govoril o posebnem riziku ki ga treba upoštevati. Ob tem je izredno pomemben tržni učinek, ki zadeva predvsem odnos končnega proizvajalca do tistih, ki so v proizvodnem procesu sodelovali. Včasih je tržni učinek velik, včasih manjši. Prav to je tisto, kar bo treba pri gradnji novih dohodkovnih odnosov med TOZD upoštevati. To bo sicer zelo težko, saj so nekateri proizvodi takšni, da je na primer vanje vloženo tudi delo pri razvoju in izpopolnjevanju tehnologije, oceniti je treba skratnje tudi znanje in intelektualna prizadevanja, ki so bila za nek proizvod potrebna.

Tudi naslednji govornik, Drago Podlogar, je govoril o teh težavah. Menil je, da je posebno težko ugotavljati dohodkovne

odnose pri kompleksnih projektih, na primer pri projektih za avtomatizacijo železniškega in cestnega prometa, za alarmne naprave in podobno. Prav pri izvajanju takih projektov sodelujejo tudi inozemski sodelavci. Če je samo eden od udeležencev v proizvodnem procesu nediscipliniran, povzroči prekoračitev dogovorjenega dobavnega roka, ali kakšno drugo škodo, na primer slabo kvaliteto. Tedaj nima škode le on sam, temveč celoten projekt. Mnogokrat je škoda večja od njegovega deleža v projektu. V takšnih primerih pride do komplikacij. O tem, kako v takšnih primerih ugotavljamo dohodkovne odnose, bo treba še mnogo razmišljati. Jaka Pavlovič je za šalo začel z izrekom, da se „okoli denarja vse vrti, pri denarju pa se tudi vse neha“. Prav v njihovi temeljni organizaciji zadnji del izreka močna volja. Razna nesoglasja, ki izvirajo prav iz tega, kako ljudje gledajo na dohodek, večina kot na nekaj lasten denar, kot last temeljne organizacije, niso samo njihova značilnost, pač pa prihaja do nesoglasij tudi v drugih delovnih okoljih, v Iskri in zunaj nje. Pri njih so že začeli iskati izhod iz problema, ki nastaja zaradi delitve dohodka od prodanega proizvoda tako, kot so menili, da je najbolj prav in, da je v duhu ustave. Kot eno možnih variant za delitev dohodka so predlagali skupno ustvarjanje dohodka in potem njegovo delitev po vložnem delu. Druga možna varianta pa je tržni odnos, ugotavljanje povprečne svetovne cene finalista in povprečne svetovne cene izdelka, ko je še v proizvodnji.

Ivan Metelko je nadaljeval razpravo predgovornika, vendar je govoril o razmerah v drugi TOZD, ki je z matično TOZD predgovornika proizvodno povezana. Tudi oni so začeli pred 25 leti iz nič. Ves čas so vzdrževali sredstva in delo ter vzporedno povečevali proizvodnjo glede na potrebe tržišča. Dosegli so tako raven, da izvažajo že čez 80 odstotkov na vsa svetovna tržišča.

Pred dnevi je bila v tovarni telekomunikacij na Laborah v Kranju TV oddaja „Mi med seboj“ o dohodkovnih odnosih. Oddajo je vodil Roman Albreht, podpredsednik IS skupščine SRS, razpravo na njej pa smo povzeli iz „Komuniste“.

Zaradi problemov, ki jih je prinašala inflacija, so imeli vrsto težav, saj so se materialni stroški proizvodov povečali za približno 10 krat, povečali so tudi osebne dohodke, niso pa mogli dvigniti cen proizvodov. Zaradi tega so bili potrebni ogromni napor ob obeh temeljnih organizacij, ki sta tesno povezani.

Že do sedaj so bila potrebna skupna vlaganja sredstev in dela, skupna prizadevanja. Vendar pa je res, da so njihovi dohodkovni odnosi temeljili na dogovorjeni ceni. Drugačne rešitve dohodkovnih odnosov bodo gotovo morali poiskati, vendar bo težko. Izdelava keramike, to je proizvodnja prve TOZD, je prva faza proizvodnje enega upora, ki pa je proizvod druge TOZD. Ta proizvod je nekaj specifičnega, tako za nas kot v svetovnem merilu. Zaradi tega bi zelo težko primerjali ta proizvod, oziroma delo s kakšnim drugim proizvodom v svetu.

Če bi šli na takoiimenovano konvencijo, bi bila težava v tem, kako vrednotiti minulo delo delavcev v obeh TOZD in še delavcev in institucij, ki sodelujejo pri izdelavi tehnoloških postopkov, izboljšav, kvalitete, pri modernizaciji proizvodnje in avtomatizaciji.

Vodja tribune Roman Albreht je o polemičnem dialogu menil, da bo gotovo konstruktiven, saj nam izkušnje govore, da nepremostljivih težav ni. Za vsako težavo se najdejo rešitve. Očitno pa je, da je za urejanje odnosov, o kakršnih sta govorila predgovornika, potrebno veliko potrpljenja, znanja in občutka za odnose, ki jih bo treba vzpostaviti. Pri njih je prišlo do posebnega problema, ko je produktivnost dela v eni TOZD manjša od produktivnosti v drugi. To se seveda pozna na dohodku. Gotovo bo treba preučiti vzroke za manjšo produktivnost dela v eni izmed TOZD.

Nadalje je menil, da so najhujše težave prav zaradi ljudske miselnosti o dohodku in denarju. Dovolj je ena sama misel v kolektivu, češ „sedaj nam bodo pa kradli denar“, pa propadejo dobre zamisli. Sprejeti bi morali in si vcepiti zavest o tem, da je dohodek družben. Osnovo za to bomo seveda pripravili s snovanjem sporazumov in samoupravnih aktov. Pri tem se seveda tudi ne smemo odpovedati misli na minulo delo. Vsak delavec Iskre je v preteklem obdobju gotovo prispeval k temu, kar imenujemo skupno akumulacijo Iskre in njen napredek.

O problemu, ki so ga obravnavali, je generalni direktor ZP Iskra Jože Hujs menil, da sta primera TOZD Keramika in TOZD Upori uporabljena v pogovoru kot primer urejanja dohodkovnih odnosov na novih osnovah. Primer je namreč že dobro izdelan in enostaven, ker obe TOZD skupaj izdelujeta en proizvod. Podani so tudi pogoji za ugotavljanje dohodka iz minulega dela.

Ob koncu razprave o odnosih med TOZD in o tem, kako naj jih oblikujejo na osnovi dohodka, je zastavil vprašanje še predstavnik ene izmed najmanjših TOZD v okviru Iskre – Zvone Snój iz TOZD Vega. Povedal je, da so ob polletnem obračunu ostali brez priznanih premij za izvoženo blago. Začuden so, odkod takšni zastoji, saj so izvozili kar 50 odstotkov proizvodnje.

Odgovarjal je glavni direktor Iskra Commerce Ilija Medič. Pravega, dokončnega odgovora ni mogel dati, ker bi zato moral preučiti dokumente. Obljubil pa je, da bodo to storili. Lahko so vzroki pri njih, lahko pa tudi zunaj, na primer v Narodni banki, prek katere tečejo taka plačila.

Ob koncu razprav o prvi temi pogovora, je vodja oddaje Roman Albreht ugotovil, da smo pač v delovni organizaciji, kjer je ustvarjena že visoka stopnja podružbljenosti dela in ta priganja delavce Iskre, da morajo pot za urejanje medsebojnih odnosov iskati v skupnem rezultatu dela, v razčlenjenih dohodkovnih odnosih. Slišali smo, da je praviloma vsak proizvod, ki ga je Iskra prodala, rezultat dela številnih TOZD in, da so zdaj medsebojni odnosi urejeni tako, da skupni dohodek delijo na osnovi tržnih in internih cen. Slišali smo tudi, da pri tem prihaja do težav, posebno

Jaka Pavlovič se je priglasi k razpravi in menil, da bo tudi interes za združevanje sredstev in skupna vlaganja zaživel tedaj, ko bo prišlo do pravih dohodkovnih povezav med TOZD. Če ni dohodkovne povezanosti, tudi ne vidijo interesa za skupna vlaganja, razen, da se le-ta vrnejo oplenitena.

Razpravo o združevanju sredstev in skupnih vlaganjih je komentiral tudi vodja pogovora Roman Albreht. O večni dilemi, vlagati takoiimenovano presežno delo v lastni organizaciji, ali v skupne naložbe, je menil, da je to predvsem vprašanje odmerjanja ravnotežja. Nujno je, da se vsaka organizacija razvija zase, prav tako pa je nujno, da se razvija skupnost organizacij, ker to dopušča in omogoča tudi prestrukturiranje združenega dela na višjo raven družbene produktivnosti in zaokrožene delovne organizacije. Če bi se vsaka organizacija omejila le na lastna vlaganja, bi bilo to le obnavljanje iste proizvodnje, morda le na višji tehnološki ravni.

Drug problem je obračanje sredstev. Ustava terja tako ureditev, da sredstva delavcev postanejo družbena, upravljajo pa jih

tedaj, ko sodelujejo tudi zunanji sodelavci. Zato bo treba iskati rešitve, kakršne v zasnovi že daje ustava.

ZDRUŽEVANJE SREDSTEV ZA SKUPNA VLAGANJA

Potem so prešli na pogovor o drugi temi, o skupnih vlaganjih v modernizacijo proizvodnje za gradnjo skupnih objektov in podobno.

Prvi je spregovoril Jože Kocmur. Menil je, da je prav, če se skupna vlaganja obravnavajo v okviru delovne organizacije, ali celo širše, na primer v sestavljeni organizaciji združenega dela. Le na tak način lahko dobimo prioriteto listo objektov, oziroma zadev, ki zahtevajo skupna vlaganja. Tudi pri skupnih vlaganjih je treba posebej in temeljito preučiti vprašanje minulega dela.

TOZD je v preteklem obdobju, to je od l. 1965, veliko vložila v skupne naložbe. To so delali s prepričanjem, da je potrebno pomagati tam, kjer je to potrebno. Po drugi strani so bili prepričani, da jim bodo priskočili na pomoč tudi drugi ko bodo potrebni. To se je zgodilo letos, ko so vse TOZD v

delovni organizaciji združile sredstva za njihovo sanacijo. To je hvale vredno, pa vendarle bi bilo prav, da bi bila takšna vlaganja v prihodnje hitrejša in zato bolj učinkovita. Takšna oblika združevanja sredstev in njihovo skupno vlaganje bi morali v prihodnje opredeliti s sporazumom.

Tudi naslednji govornik Marjan Henigman je soglašal z ugotovitvijo, da bi se s pravočasnim dogovarjanjem za združevanje sredstev lahko izognili nekaterim problemom. Zdaj je v Iskri v razpravi osnutek samoupravnega sporazuma za združevanje sredstev in dela za vlaganje v novo tehnologijo, v tehnologijo mikroelektronike, to je sodobne tehnologije, za katero je zainteresirana širša proizvodnja. V sporazumu so zapisali, da je odprt, da ga lahko podpisajo vsi, ki menijo, da bo zanje koristno. Opredelili so tudi namen vlaganj, določili načine in čas vračanja, stopnje vračanja, tu so tudi določila o delitvi o delitvi dohodka na osnovi minulega in živega dela.

Cveto Demšar je govoril o dilemah, do katerih pride v TOZD, ko je govora o izločanju sredstev za skupna vlaganja. Tedaj so vedno pred dilemo, ali naj sredstva skupaj z drugimi TOZD združujejo za skupne name, ali naj jih investirajo v lastne temeljne organizacije. Vemo, da so osnovna sredstva skoraj povsod zelo izrabljena in je tudi vanje potrebno vlagati. Mnogokrat je takšno vlaganje za TOZD življenjskega pomena. Po drugi strani se delavci zavedajo, da je skupno vlaganje potrebno. V veliko pomoč pri takih odločitvah bi bilo zagotovilo, da TOZD dobi vložena sredstva nazaj, seveda oplenitena.

Jaka Pavlovič se je priglasi k razpravi in menil, da bo tudi interes za združevanje sredstev in skupna vlaganja zaživel tedaj, ko bo prišlo do pravih dohodkovnih povezav med TOZD. Če ni dohodkovne povezanosti, tudi ne vidijo interesa za skupna vlaganja, razen, da se le-ta vrnejo oplenitena.

Razpravo o združevanju sredstev in skupnih vlaganjih je komentiral tudi vodja pogovora Roman Albreht. O večni dilemi, vlagati takoiimenovano presežno delo v lastni organizaciji, ali v skupne naložbe, je menil, da je to predvsem vprašanje odmerjanja ravnotežja. Nujno je, da se vsaka organizacija razvija zase, prav tako pa je nujno, da se razvija skupnost organizacij, ker to dopušča in omogoča tudi prestrukturiranje združenega dela na višjo raven družbene produktivnosti in zaokrožene delovne organizacije. Če bi se vsaka organizacija omejila le na lastna vlaganja, bi bilo to le obnavljanje iste proizvodnje, morda le na višji tehnološki ravni.

Drug problem je obračanje sredstev. Ustava terja tako ureditev, da sredstva delavcev postanejo družbena, upravljajo pa jih

delavci temeljnih organizacij. Pri takšni razdelitvi sredstev na TOZD je treba tudi potrditi odnose, ki izvirajo iz minulega dela. V nekaterih organizacijah združenega dela so vložena skupna sredstva namreč večja, v drugih manjša, zato je nujno treba ugotoviti odnose in pravice, ki izvirajo iz minulega dela vse TOZD.

Tretji problem v okviru tega področja je, ali je v eni delovni organizaciji, oz. se še, primarni interes za združevanje sredstev povečanje dohodka na osnovi denarnega priliva, da le tisti, pri katerih združuje, plačujejo celo obresti, ali pa je njihov interes proizvodne narave, da razvijejo neko dejavnost, s katero so proizvodno povezani

in je pogoj za to, da bodo produktivni. Ne smemo zanemariti interesa za povečanje akumulacije, vendar je najbrž zanimivejši in koristnejši proizvodni interes. Če s skupnimi vlaganji povečamo produktivnost v

dejavnosti, s katero smo proizvodno povezani, avtomatično poraste tudi naš dohodek. Primarni interes neke skupnosti je gotovo razvoj skupnosti kot celote. Predpogoj za vlaganje pa je seveda vračanje sredstev in obveznosti, da drugič, ko bomo vlagali sredstva za drug namen, sodeluje tudi ta, ki smo mu s skupnimi vlaganji že pomagali, oziroma ga „postavili na noge“.

SKRAJŠATI ČAS OBRAČANJA SREDSTEV – INTERNA BANKA

Naslednja tema, o kateri so govorili, je bila interna banka. O tem je začel pogovor Anton Bukinis. Že dolgo čutijo potrebo po neki instituciji, ki bi pomagala na primer pri združevanju sredstev, prelivanju sredstev in podobno. To je problem, ki obstaja že od začetka integracije. Reševali smo ga lahko le s pomočjo zunanjih institucij, to je poslovne banke.

Interno banko smo kot institucijo predvideli tudi v samoupravnem sporazumu o združevanju dela in sredstev Iskrinih TOZD. Nismo pa še mnogo storili za uresničitev te ideje. Ko zdaj govorimo o skupnih vlaganjih za uresničitev programa mikroelektronike, bi bil na primer čas, da začnemo počasi uresničevati tudi to. Doslej se je v Iskri denar večkrat avtomatično prelival tja, kjer je bila pač temeljna organizacija v težavah. Zaradi tega je bilo mnogo pripomb. Tega tudi v prihodnje ne bo mogoče odpraviti. Vendar je nekaj drugega avtomatično prelivanje sredstev, nekaj povsem drugega pa dogovarjanje. Institucija, ki naj bi to omogočila, je prav interna banka, kot je opredeljena v ustavi. Tudi Janko Jelenc je spregovoril o finančnih problemih. Predvsem je menil, da bi morali čimbolj skrajšati čas kroženja denarja, da se ta čimprej vrne v TOZD, ki ga je ustvarila. Bil je mnenja, da bodo k temu pripomogle tudi interne banke.

(Konec prihodnjic)

ISKRA – INDUSTRIJA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO (kratko: ISKRA – IEZE) Ljubljana, Stegne 17

Skladno z zakonom o konstituiranju organizacij združenega dela in njihovemu vpisu v sodni register in na podlagi ustreznih členov iz statuta delovne organizacije, komisije za razpis pri DS ISKRE – Industrije elementov za elektroniko, Ljubljana – Stegne 17

RAZPISUJE (ni reelekcija)

naslednja delovna mesta delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostjo:

1. GLAVNEGA DIREKTORJA IEZE (individualni poslovodni organ)

ter delovna mesta s posebnimi pooblastili in odgovornostjo v delovni skupnosti
Skupnih strokovnih služb:

2. DIREKTORJA PROGRAMSKO RAZVOJNEGA PODROČJA
3. DIREKTORJA KOMERCIALNEGA PODROČJA
4. DIREKTORJA FINANČNEGA PODROČJA
5. DIREKTORJA SPLOŠNO KADROVSKEGA PODROČJA

Pogoji pod 1:

visoka ali višješolska izobrazba tehnične, ekonomske ali pravne smeri, aktivno znanje angleščine ali nemščine.

Pogoji pod 2 in 3:

visoka ali višješolska izobrazba ustrezne tehnične, oziroma ekonomsko-komercialne smeri, aktivno znanje enega svetovnih jezikov

Pogoji pod 4:

visoka ali višja strokovna izobrazba ekonomske smeri.

Pogoji pod 5:

visoka ali višja izobrazba pravne smeri.

Vsi kandidati pa morajo izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da so državljani SFRJ in izpolnjujejo splošne pogoje določene z zakoni, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori;
- da imajo pet letno prakso v stroki na ustreznih delovnih mestih;
- da imajo strokovne, poslovne in organizacijske sposobnosti;
- da so z dosedanjim delom dokazali moralno politično neoporečnost ter samoupravno usmerjenost.

Pismene ponudbe kandidatov z dokumenti o izpolnjevanju posameznih pogojev in z opisom dosedanjih zaposlitev in dela je potrebno nasloviti na: „Komisijo za razpis delovnih mest v delovni organizaciji ISKRA – IEZE, Ljubljana, Stegne 17“.

Vsak kandidat mora v svoji ponudbi točno navesti za katero delovno mesto kandidira.

Razpis velja 20 dni po objavi. Po tem roku prejetih ponudb se ne bo upoštevalo.

Komisija za razpis bo o izbiri kandidatov in o imenovanju obvestila vse, ki bodo kandidirali, v roku enega meseca od izteka razpisnega roka.

Za potrebne informacije naj se kandidati obračajo na razpisno komisijo ali kadrovske službo v DO ISKRA – IEZE, Stegne 17.

INDUSTRIJA EMO CELJE NUDI IZREDEN POPUST IN NAKUP NA KREDIT!

Zaradi velikega zanimanja članov kolektiva SOZD ISKRA iz cele Slovenije, smo že v eni od prejšnjih števil našega glasila, objavili kratko vest, da bomo po dopustih pričeli z interno prodajo naših izdelkov, ki jih zdaj v akciji POPUST-EMO 75 nudimo vsem našim sodelavcem kar za 20 % ceneje kot v redni prodaji. Nekoliko manjši, vendar še vedno občuten je popust za izdelke TOBI in radiatorje.

Drugo veliko ugodnost te prodaje predstavljajo kreditni pogoji, saj boste lahko vplačali celotno naročilo v treh zaporednih mesečnih obrokih, brez predplačila in brez obresti!

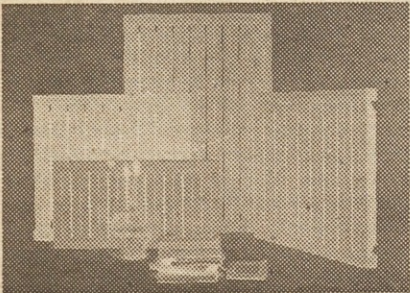
Prodajo bodo posredovali sindikalni organi v posameznih tovarnah, kjer boste dobili tudi podrobnejše informacije o izgledu in barvi izdelkov, prodajnih cenah, številu obrokov in o dnevu prevzema naročenih artiklov.

Kdor želi izkoristiti izjemne ugodnosti te prodaje, naj izreže obrazec NAROČILNICA ZA PRODAJO S POPUSTOM – EMO 75, ki je natisnjen v desnem spodnjem vogalu tega obvestila in ga izpolnjenega odda v sindikatu svoje delovne organizacije.

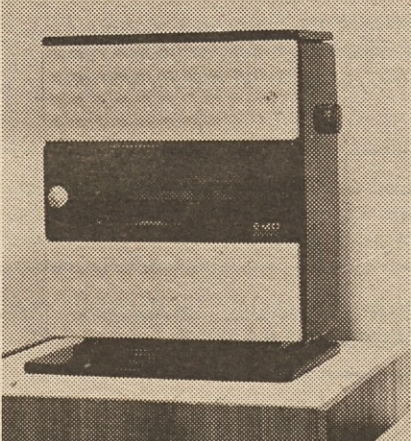

Slika 8.

Slika 3. Slika 4.

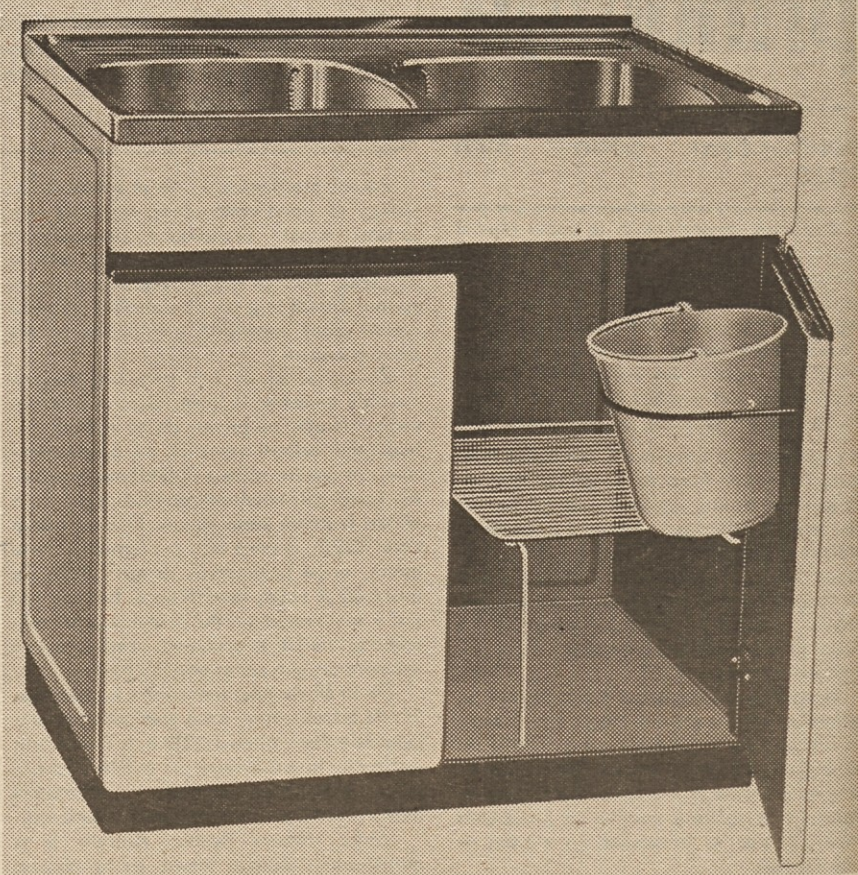
Slika 20. Slika 21. Slika 22.

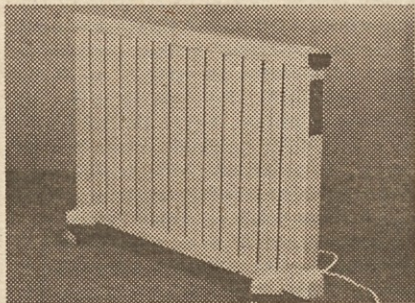
Slika 18.

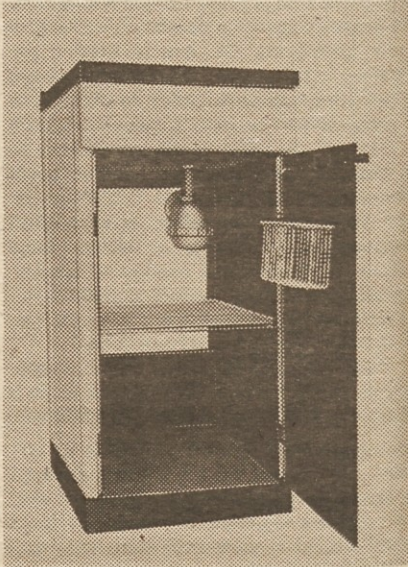
Slika 14.

Slika 15.

Slika 17.

Slika 13.

Interesente prosimo – ker je akcija enkratna, naj izpolnjene naročilnice oddajo najpozneje v roku, ki ga je določila vaša sindikalna organizacija.

PREGLED IZDELKOV ZA PRODAJO S POPUSTOM – EMO 75

Tek.št. garniture oz. izdel.in št. ustrezne sl.	Garnitura posode, vsebina posameznih posod v litrih	Povprečne maloprodajne cene	Znižana cena s popustom
---	---	-----------------------------	-------------------------

LAHKA POSODA

1. Garnitura loncev 14/1 TINA	2, 2,75 3,75 5	213,16	170,55
2. " kozic 50/1 TINA	1,3 1,9 2,5 3,5	187,46	150,00
3. " kozic 54/2 TINA	1,3 1,4 2,25 3	204,79	163,85
4. " kozic 54/1 TINA / vse s pokrovom/	1 1,3 1,9 2,25	166,68	133,35

POLTEŽKA POSODA

5. Ideal-extra			
Garnitura loncev s pokrovom	2,75 3,75 5	365,90	292,75
6. " visoke kozice s pokrovom	2 3 4	386,35	309,10
7. " nizke kozice s " "	1,6 2,25 3 4	520,30	426,25

TEŽKA POSODA-UNIVERZAL

8. Garnitura JANA-univerzal	specialna težka posoda s pokrovi		
3,75, glob.koz.3,5 l, držajem 1,3 l, vse s pokrovi)	dve niz. kozici 1,3 l in 1,9 l, ena kozica z	738,45	590,75
9. Garnitura Univerzal loncev s pokrovom	2,75 3,75 5	454,35	363,45
10. Garnitura visoke kozice s pokrovom	2, 3, 4	390,90	310,90
11. Garnitura nizke kozice s pokrovom	1,6 2,25 3 4	541,95	433,60

TOBI PROGRAM IN RADIATORJI

12. Infra peč			
13. Pomivalna omarica-enod. bakelit. okvir		297,40	252,80
14. " " dvod. bakelit. okvir		947,33	805,25
15. " " dvod. nerjaveča		1.251,21	1.063,53
16. " " trod. nerjaveča		1.858,12	1.579,40
17. Električni radiator		2.696,18	2.291,75
18. Kamin EMO 5		2.044,18	1.737,55
19. CENTRAL 15, peč za etažno kurjavo /15.000 kal/ EMOTERM RADIATORJI		2.511,00	2.134,25
20. 330/53 /cena enega člena/		5.334,00	4.533,90
21. 600/53 " "		25,30	21,50
22. 900/53 " "		45,55	38,70
		63,48	53,96

Slika 5. Slika 6. Slika 7.

NAROČILNICA ZA PRODAJO S POPUSTOM – EMO 75

ISKRA-INDUSTRIJA

TOZD

Priimek in ime

Štev. osebne izkaznice izdane od

Naslov stalnega bivališča

Želim kupiti naslednje garniture izdelkov, oz. izdelke:

Datum: Podpis:

NAROČILNICO IZREŽI IN PREDAJ V SINDIKATU!

Izkoristite izjemno ugodne pogoje!

Organizacija in delo osnovnih organizacij sindikata

(KAKŠNO NAJ BI BILO SODELOVANJE Z OBČINSKIM SINDIKALNIM SVETOM V KRANJU)

Občni zbori osnovnih organizacij sindikata so potrdili novo organiziranost slovenskih sindikatov na osnovi statutarne dogovora, ki je bil sprejet na celjskem kongresu. Hkrati so pomenili tudi zaključek oblikovanja novih osnovnih organizacij v temeljnih organizacijah združenega dela. Da bi ugotovil, kako se je nova organiziranost obnesla v praksi in kako poteka delo osnovnih organizacij, je občinski sindikalni svet Kranj anketiral večino sindikalnih organizacij v občini. Želel je dobiti podatke o kadrovske strukture, novi izvoljeni vodstvi, vsebini delovnih načrtov, problemih, s katerimi se najbolj pogosto ukvarjajo, sodelovanju s samoupravnimi organi in vodstvom podjetja ter še nekatere druge podatke.

V programih dela so v večini osnovnih organizacij posvetili veliko prostora organiziranosti in dejavnosti osnovne organizacije, dopustom, rekreaciji in regresom, športni in kulturni dejavnosti ter družbeni prehrani. Le nekoliko slabše je zastopana skrb za nformiranje delavcev. Najmanj pa je v programe dela vključena problematika poslovanja delovne organizacije. To o vprašanju cen, tržišča in osnovnih redstev za poslovanje. Komaj tretjina osnovnih organizacij, je v svoj program vključila tudi vprašanje s področja varstva pri delu, pravnega varstva in zaščite članov sindikata, kadrovske politike v podjetju ter zdravstvenega varstva delavcev.

Statutarni dogovor daje velik pomen delu v sindikalnih skupinah. Med 183 osnovnimi organizacijami v občini jih je 46 imelo skupaj 234 sindikalnih skupin. Oblikovale so se že pred občinskimi zbori, nekatere pa takoj po občinskih zbori. Kasneje se je njihova dejavnost zelo slabo razvijala in so se sestajale komaj v tretjini osnovnih organizacij.

Sodelovanje sindikata s samoupravnimi organi in vpliv sindikata na dogajanje v delovni organizaciji je možen le, če so člani izvršnega odbora sindikalne organizacije seznanjeni z delom samoupravnih organov in če imajo možnost vplivati na odločitve. Podatki iz ankete kažejo, da približno tri četrtine izvršnih odborov dobiva vabila za seje samoupravnih organov, komaj 40 odstotkov pa hkrati z vabili tudi gradivo.

Poseben problem je vprašanje delavske kontrole oziroma njenega delovanja, kakor tudi zaščite članov delavske kontrole in njeno sodelovanje s sindikati. Anketa je pokazala, da je stanje na tem področju še zelo neurejeno.

Prodajne akcije v EMO

V EMO so imeli v torek, 23. septembra, že tretjo letošnjo prodajno akcijo Iskrinih izdelkov. Vse tri so izredno dobro uspele, največje povpraševanje pa je bilo po TV sprejemnikih, radijskih aparatih in električnih mešalnikih.

Ta mesec bodo imeli še eno prodajno akcijo, takrat pa le za Iskrine vrtnalne stroje in brizgalke.

Vse prodajne akcije je pripravila sindikalna organizacija v EMO.

D.

OBVESTILO

ZIP ISKRA, Služba štipendiranja, LJUBLJANA, Prešernova 27, obvešča vse štipendiste ZIP ISKRA, da so uradne ure:

Ponedeljek od 8.—10.
sreda od 12.—14.
petek od 7.—9.

ZIP ISKRA
Služba štipendiranja

Podatki kažejo, da v vsaki peti delovni organizaciji delavska kontrola ni urejena, v vsaki deseti delovni organizaciji pa deluje le na nivoju OZD in ne v vsaki temeljni organizaciji. Če pa k temu prištejemo še tiste delovne organizacije, kjer samoupravna delavska kontrola ni povezana s sindikatom, je stanje neurejeno v vsaki tretji temeljni organizaciji.

Sklepi zadnjega sindikalnega kongresa so dali poseben poudarek izobraževanju. V večini izvršnih odborov sindikata delajo delavci, ki so v organih sindikata vrsto let in so se že seznanili z raznimi izobraževalnimi oblikami. Vendar jih skoraj polovica še vedno želi, da bi se z novimi dogodki v organizaciji in družbi bolje seznanili. Posebej pa poudarjajo potrebo po izobraževanju mladih članov izvršnih odborov.

Od občinskega sindikalnega sveta pričakujejo osnovne organizacije predvsem informiranje o njegovem delu, posredovanje gradiva o različnih problemih v gospodarstvu in podobno. Več kot polovica sindikalnih organizacij pa je zainteresirana za redne posvete predsednikov osnovnih organizacij z vodstvom sindikatov v občini. Strokovno pomoč pri pripravi gradiva za sestanke, analizo različnih problemov, ki obstojajo v organizaciji združenega dela ali v osnovni organizaciji sindikata, pa je pripravljena sprejeti le vsaka tretja osnovna organizacija.

Delo za oddih

Mislili smo: oddih — a zapisali smo: rekreacija. Še več: obvezno si zastavljamo rekreacijske programe, gradimo rekreacijske centre, tekamo po stezah za trim, na označenih krajih dvigamo noge in roke, skačemo, preskakujemo in še kaj: že zaradi sosedov se v nedeljo kljub strašni gneči na cesti prerivamo z avtom, korakamo proti Gorenjski ali Portorožu, se potimo in kolnemo, zatem se pa odločimo za temeljite počitnice na morju, kjer se na soncu tako opečemo, da se začnemo lupiti, dokler pozimi ne rinemo z oklepni čevlji in smučmi na žičnico in si zlomimo nogo, in še in še.

Gotovo: čeprav tujka, ima beseda rekreacija nedvomno lep pomen: prizadevanje za okrepitev, ki nam bo spet omogočilo ustvarjalno delo. Toda to je, ne da bi se nam bilo treba mučiti s strokovno, organizacijsko nekam prisilno tujko, v bistvu tudi vsebina poštenega slovenskega oddiha in počitnic. Samo resnična pomiritev, neorganizirana, nevsiljena sprostitve človekovih duhovnih in telesnih sil lahko znova osposobi človeka za nadaljnje trdo delo. Sprostitve in počitek pa seveda ne pomenita samo miru in mirovanje, čeravno človek našega časa po vseh napetostih dela in življenja mora najprej najti trenutek tišine s samim seboj, z nekom, ki mu je blizu, z naravo, z doživetjem veselja; prav iz tega notranjega ravnovesja se lahko tudi v času počitka in počitnic požene v hribe, v morske valove, na sekanje drv, na koncert ali na branje knjig.

Oddih in dopust sta danes v vsaki razviti družbi, in v naši socialistični še posebej, tudi zakonita pravica, nekaj, kar slehernemu delavcu pripada, pripada, ne samo zaradi človekoljubja, ampak tudi zato, da bo vsakdo lahko sproti obnavljal svoje sposobnosti za nadaljnje skupno delo. Zato je izkoriščanje oddiha in dopustov dolžnost slehernega delovnega človeka. Mnogi, zlasti ljudje na kmetih, pa tudi delavci, v preteklosti niso bili niti navajeni na to; treba je torej spreminiti tudi navade. Toda ne samo zato, da bi ustvarili nek videz socializma, ampak zato, ker morajo vsi ljudje v družbi imeti enake pravice in ker so po drugi strani tudi vsi dolžni k tej skupnosti z vsemi svojimi silami prispevati. In kot bo za onega iz mesta privlačno in osvežujoče, če bo prišel za nekaj časa na kmete, na podeželje, tako bo za ljudi s kmečkega podeželja doživljaj obisk v mestu, izlet iz hribovskega okolja na morje, skratka sprememba okolja, ki bo enim in drugim pognala svežo kri po žilah.

In memoriam — Nada Planinšek

Pravkar nas je nepričakovano zapustila naša sodelavka v TOZD Vega — elementi Nada Planinšek. Iz naših vrst jo je, komaj 25-letno, iztrgala neizprosna bolezen. Težko bomo preboleli izgubo vestne in priljubljene delavke. Čeprav je bila med nami komaj dobro leto, pa je ne bomo nikdar pozabili. Slava njenemu spominu!

Njeni sodelavci

V času, ko se turistične cene vse bolj zvišujejo, dobivajo spet svojo večjo vrednost počitniški domovi sindikatov ali delovnih kolektivov, kjer si delavci lahko privoščijo z družinami vred počitnice ob neprimerno manjših stroških. Zato je treba pohvaliti vsa prizadevanja Iskre na tem področju in če smo se v času minulega polletja pomudili v nekaterih počitniških naseljih našega Združenega podjetja v hribih in na morju, je bilo prav zaradi tega, da bi morda s kritiko in vzpodbudo prispevali k nadaljnjemu izboljšanju teh domov, k njihovemu popularizaciji med vsemi onimi, ki jih še ne poznajo dovolj. Res je sicer, da običajno iz psiholoških razlogov ni ravno najboljša, če se tako na delovnem mestu kot na oddihu srečujejo vselej isti ljudje; če nič drugega nehoti prenašajo vse zadrege in navade iz delovnega okolja tudi v sicer drugo počitniško okolje. Toda konec koncev mora itak vsak sam odločati o sebi, o svojih radostih in zanimanjih, o svojem počutju. Ta zavest pa bi nas morala voditi tudi sploh in vselej.

Oddihu in sprostitvi, počitku in obnavljanju svojih sil ne kaže odmerjati samo nedelje, samo izjemnih izletov ali letnih dopustov. Kot nas mora vselej, vsak trenutek veseliti delo, ki ga delamo, tako moramo tudi vselej, tudi med delom, vsaj drobce odmerjati tudi sprostitvi, oddihu, bogatitvi kljub dajanju. Ne mislimo pri tem samo na izbrano gramofonsko ploščo, ki jo zavrtimo, na gledališko predstavo ali kino zvečer, ne samo na prijeten pomenek doma ali v gostilni, ampak tudi na to, da skušamo najti radost sprostitve v vsem, tudi v onem dodatnem domačem opravilu, pri kuhi, brisanju posode, kupovanju na trgu, v igri z otrokom. Da, tudi na samem delovnem mestu, pri stroju! Ali imamo občutek da vsakokrat, ko naredimo proizvodno kretnjo, res nekaj ustvarimo, ali imamo občutek, da smo potrebni, koristni? Ali odgovorni v podjetju poskrbijo za to, da vlada v prostoru ustrezno ozračje, da je na razpolago potrebna luč, da je hrušč kar se da omiljen, da so stene pobarvane pomirjujoče, da so vsi vzvodi nameščeni čim bolj priročno. Ali se višji od nas obračajo na nas vljudno in razumevajoče? Ali imamo sami kot člani samoupravljanja res pravico soodločanja? Oddih ni važen samo izven dela; še kako važno delo je tudi, če je delo samo urejeno čim bolj smotno, čimmanj naporno, čim bolj demokratično. Ali pomislimo na vse to, kadar govorimo o oddihu in rekreaciji?

Mara Ovsenik

DOPIŠUJTE
V ISKRO

ZDRUŽENA PODJETJA ELEKTROKOVINSKE INDUSTRIJE, LJUBLJANA

Sklepi 3. rednega zasedanja DS (25. 9. 1975)

DS na osnovi gradiva in razprave, sprejema poročilo o poslovanju SOZD ZP elektrokovinske industrije Ljubljana za čas od 1. I. do 30. VI. in informacijo o realizaciji plana za mesec julij in avgust 1975 ter s tem v zvezi sprejema naslednje ugotovitve in sklepe:

1. DS ugotavlja, da polletni poslovni rezultati kažejo pri nekaterih osnovnih kazalcih gospodarjenja negativno tendenco odstopanja od planiranih predvidevanj.
2. DS ugotavlja občutni porast vseh vrst zaloga, ki neposredno vplivajo na povečanje poslovnih stroškov in s tem zmanjšuje konkurenčno sposobnost našim proizvodom na domačem, še posebej pa na tujem tržišču.
3. DS sprejema ukrepe iz poročila o poslovanju za I. polletje 1975 in naroča poslovnim organom, da mora realizacija teh ukrepov voditi k večji produktivnosti dela, ekonomičnosti poslovanja, povečani izvozni dejavnosti, večji likvidnosti in adekvatnemu zaposlovanju, ker leto zagotavlja izpolnitev gospodarskega plana za leto 1975.
4. DS naroča poslovnemu odboru, da za naslednjo sejo Delavskega

sveta, ki bo predvidoma v mesecu novembru, pripravi izčrpno poročilo o podvzetih ukrepih za realizacijo gospodarskega plana in o rezultatih poslovanja SOZD ZP elektrokovinske industrije za 9 mesecev leta 1975.

DS vzame na znanje poročilo o stabilizacijskih ukrepih organizacij združenega delav SOZD ZP elektrokovinske industrije Ljubljana, pri čemer ugotavlja, da so se TOZD aktivno vključili v vsesplošne družbene napore za gospodarsko stabilizacijo in borbo proti inflaciji.

V gospodarskem planu za leto 1976, kakor tudi v srednjeročnem planu 1976—1980 morajo biti vtanki stabilizacijski elementi, ki bodo odražali dejanske možnosti bodoče ekspanzije na podlagi objektivne ocene trga in razpoložljivih finančnih sredstev.

Pri tem je upoštevati nadaljnje povezovanje v dohodkovno povezane celote, ki bodo na novih kakovostnih osnovah krepile enotnost interesov vseh delavcev.

DS vzame na znanje informacijo o predlog akcijskega programa dela ZK v SOZD ZP elektrokovinske industrije Ljubljana ter bo po sprejetju le-tega na prvi naslednji seji sprejemal konkretne ukrepe.

Od tu in tam po svetu

NEZAPOSLENOST V DANSKI

Danski biro za statistiko sporoča, da je bilo v juniju 9,1 % Dancev zajetih v sistem nadomestila za nezaposlenost. Biro je tudi prvič objavil število nezaposlenih glede na celotno število delovne sile. V Danski je bilo nezaposlenih v preteklem mesecu 93.300 oseb, kar predstavlja 4,5 % celotne delovne sile.

MADŽARSKA RAZPISUJE NOVO POSOJILLO V KUVAJTU

Narodna banka Madžarske je sklenila sporazum z „Kuwait Investment Company“, ki se nanaša na razpis posojila v obliki obligacij, v višini 60 milijonov dolarjev.

To je že drugič v teku enega leta, da se Madžarska, s posredovanjem Kuvajta, pojavlja na mednarodnem finančnem tržišču. Ob koncu leta 1974 je madžarska narodna banka že realizirala v Kuvajtu posojilo v višini 40 milijonov dolarjev.

FRANCIJA PRIPRAVLJA NOVI PROGRAM REFLACIJE

Področje javnih del bo glavni „koristnik“ novega reflacijskega programa francoske vlade, ki bo uradno objavljen v začetku septembra. Novi ekonomski program bo zajemal tudi ukrepe, ki naj stimulirajo potrošnjo, zlasti osebnost, pomoč manjšim gospodarskim firmam, kot tudi poljedelstvo in obrt. Napovedani paket ukrepov naj omogoča oživiljanje aktivnosti ter odpiranje novih delovnih mest, da bi se tako zmanjšala visoka raven nezaposlenosti. Posebna pozornost bo posvečena uporabi reflacijskega programa zato, da bi se izognili nevarnosti povečanja inflacije.

NOVI UKREPI PROTI RECESII V ZVEZNI REPUBLIKI NEMČIJI

Zahodnonemška vlada je objavila paket ukrepov v vrednosti 5,75 milijard mark, s katerimi se želi zoperstaviti nadaljnji recesiji. Vladin predstavnik je poudaril, da so povečali z novimi ukrepi vrednost intervencije za 200 milijonov mark glede na poprejšnjo vsoto, v glavnem za pomoč nezaposlenim.

Glavna usmeritev novih ukrepov je namenjena gradbeni industriji.

VELIK PORAST NEZAPOSLENOSTI V VELIKI BRITANII

V polovici letošnjega avgusta je naraslo število nezaposlenih v Veliki Britaniji na 1,250.000. Stopnja nezaposlenosti je dosegla v tej državi 5,4 % aktivnega prebivalstva.

EGS IZDVAJA DVA Odstotka BRUTO PROIZVODNJE ZA REFLACIJO

Finančni ministri skupnega tržišča so se sporazumeli na sestanku v Benetkah, da bodo izdvojili povprečno tri odstotke bruto nacionalnega proizvoda svojih dežel, z namenom, da bi zagotovili oživiljanje gospodarstva v Skupnosti. To je povedal francoski minister JEAN — PIERRE FORCADE.

Lastovka in oblaček

„Le počasi, le počasi!“ je pobaral puhači oblaček lastovko, ki ga je med poletom dohitela. Lastovka pa mu odgovori: „Hitim k jati na zbirališče, odkoder bomo skupaj poleteli na jug — bežale pred mrazom v deželo sonca. Neprijazni severni veter že preti. Moramo odto, še preden boš pričel trositi tiste mrzle bele zvezdice, ki se jih ves naš krilati rod boji. Kako me stiska pod kljunom ob misli, da je moje gnezdo prepuščeno na milost in nemilost. Ti ne veš, puhec, kako skrbno sem ga spletla iz samih izbranih bilk. V topli deželi bom poiskala kakšno okrušeno piramido — tam je najlepše gnezdit. Potrudila se bom in si prizadevala splesti prav takšno gnezdece.“

V tem mojem rojstnem kraju pa bodo medtem cvetele ledene rože. Ko pa bodo minile, se bom vrnila, morda se bova zopet srečala in pripovedovala ti bom o sončni deželi. Koliko dela bom spet imela — poln kljun! Nikoli nisem brez skrbi.

Ti oblaček pa živiš res brez skrbi. Malo poplešeš, včasih miruješ, nato se zopet premakneš in to je vse. Tudi letni časi te prav nič ne prizadenejo — lahko si zadovoljen.“

Veter se je obrnil in odpihlil oblaček v drugo smer. Le kratek „srečno“ sta si še zaželela. Oblačku pa so zvenele lastovkine besede: „Delati, truditi se, prizadevati, skrbeti — biti samostojen...“ Nagubal se je, zajokal in odtaval v prostrano in brezčluno brezskrbje.

Jelka Vuk-Novakovič

Delovno predsedstvo letne skupščine klubov zdravljenih alkoholikov „Sava“ in „Iskra“.

Družno v boj proti alkoholizmu

(Z letne skupščine klubov zdravljenih alkoholikov tovarni „Sava“ in „Iskra“ – Zakaj malomaren odnos do zdravljenja alkoholizma)

20. septembra je bila v Iskrini tovarni telekomunikacij na Laborah 2. letna skupščina kluba zdravljenih alkoholikov „Iskra“ in 1. letna skupščina članov KZA „Sava“. Po otvoritvi in pozdravnem nagovoru predsednika KZA „Sava“ Jožeta Cveka ter volitvah organov skupščin je sledil govor predstavnika pokrovitelja slednjih, sindikalne organizacije „Sava“ Kranj. V njenem imenu je Mile Milovojević spregovoril o tem, v kakšnem smislu naj bi se sindikati in druge družbenopolitične organizacije vključile v delo klubov zdravljenih alkoholikov. Problem alkoholizma v delovnih organizacijah je zelo pereč, vrste se družinske in osebne tragedije prizadetih, zato se moramo tega družbenega zla še bolj zavedati. Posvečati mu moramo vso potrebno skrb tako s pomočjo zdravstvenih delavcev kot tudi vseh družbenopolitičnih faktorjev.

Terapevtka KZA „Sava“ Milka Novak je nato prikazala zgodovino boja proti alkoholizmu ter pomen težkih ekonomskih, zdravstvenih in socialnih posledic alkoholizma. Dodan je bil tudi dokaj natančen izračun ekonomskih posledic alkoholizma zaradi izostankov z dela iz zdravniških posegov. Opozorila je tudi na velik pomen pravočasnega zdravljenja alkoholizma – preprečevanje izostankov z dela, varstva pri delu ter na potrebo po odločnem vključevanju posameznika v organizirano zdravljenje.

Dolžnost vsakega delavca v združenem delu je preprečevati razraščanje alkoholizma.

Sledila so poročila obeh predsednikov, skupnega blagajnika ter nadzornega odbora o delu klubov. Iz njih je bilo razvidno, da si člani želijo čimveč strokovnih predavanj o problemih alkoholizma in še boljše ter tesnejše povezavo med lečečimi zdravniki ter zdravljenimi alkoholiki. Žal pa sta omenjena kluba v deficitu, kar spriči njunega velikega pomena za zdravje članov obeh kolektivov ni razumljivo. Kljub splošnim in znanim finančnim težavam obeh kolektivov bi za to prepotrebno humano dejavnost morali najti tudi ustrezna sredstva!

Sledili so pozdravi in kratki prikazi dela drugih slovenskih klubov. Tako je predstavnica KZA Ljubljana-Center poudarila, da bi moral tudi vsak svojec zdravljenega alkoholika redno prihajati na terapevtsko delo, kar je edini uspešni način za zdravljenje alkoholizma. Ta praksa pa trenutno še ni povsod uveljavljena. Predstavniki KZA iz Savinjske doline pa je na nekatere pripombe navzočih naglasil, da si oster režim dela v klubu postavijo zdravljeni alkoholiki sami.

Tudi predstavnik Zveze KZA za Gorenjsko Marjan Gantar je prikazal pomen teh klubov v luči rehabilitacije in resocializacije alkoholikov. Pri tem je potreben resen dogovor in pristop, kar pomeni, da je treba v klubsko delo

vključiti tudi zdravnike obratnih ambulant v delovnih organizacijah.

Direktor kadrovske službe Elektromehanike Ivan Cvar je naglasil težo problema alkoholizma v tej DO, saj je registriranih preko 200 alkoholikov, prikritih pa jih je še zaskrbljivo številu. Pri tem je poudaril, da kršenje delovnih obveznosti in družinske tragedije narekujejo pospešeno delo.

Sledila je podelitev eno in večletnih priznanj za abstinenco, ki jo je za Iskraše izvedel njihov nekdanji terapevt Peter Starc, za Savčane pa dr. Peter Štular. Njima in sedanjim terapevtom obeh klubov sta se za njihovo delo zahvalila njuna predsednika. Ganljivo prireditelj so popestrili šopki cvetja za udeležence in pa ljubeznivi povezovalci delovnega programa predsedstva skupščine, član Združenja zveze borcev Elektromehanike Stane Valentar.

Kljub pereči problematiki alkoholizma v delovni organizaciji, v vsaki delovni enoti in kljub pomembnosti skupščine za člane KZA ter hkrati za člane našega delovnega kolektiva smo lahko presenečeni nad slabo udeležbo oziroma nad neudeležbo mojstrov in vodij zdravljenih alkoholikov.

V času njegovega alkoholizma so bili z alkoholikom in z njegovim delom nezadovoljni. Skupaj s socialnim delavcem so ga pripravili na zdravljenje, ki se po skupinski poravnavi v Dispanzerju za alkoholizem v zdravstvenem domu ali po intenzivno socialno-psihiatrski kompleksni obravnavi nadaljuje v klubu zdravljenih alkoholikov. Že pri tem začetnem zdravljenju pa bi bilo potrebno tudi sodelovanje delovnih tovarišev in vodij, saj so v mnogih primerih delno pripomogli k takšnemu stanju. Dopusčali so, da je prinašal pijačo in se opijal na delovnem mestu, nemalokrat so popivali z njim, le da je bil on šibkejši, ni se mogel odpovedovati pijači, postajal je bolnik, ki se svoje boleznosti ni zavedal. Spremenil se je v nesvobodno bitje, kajti po letih alkoholizma, ko uvidi svoj propad, je nemočen, da bi se sam rešil te odvisnosti.

V času zdravljenja in rehabilitacije v klubu zdravljeni alkoholiki potrebuje pomoč pri premagovanju abstinenci in drugih težav ter podporo za svoja prizadevanja – ostati trezen. Nesebično pomoč mu lahko nudijo le najbližji domači in delovni tovariši, saj preživijo z njimi na delovnem mestu tretjino dneva. Zato se ne bi smelo dogajati, da mirno gledamo alkoholike – bolnike, kako propadajo, uničujejo sebe in svojo družino, vzdušje v delovni skupini. Od njih bi morali zahtevati zdravljenje oziroma storiti vse za njihovo vključitev v zdravljenje.

Za zdravljenega alkoholika ima vsaka letna skupščina kluba velik pomen. Na njej je prikazano delo, pri katerem je tudi sam sodeloval. Podeljujejo tudi priznanja.

M. Ž. V. B. R.

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektriko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente, Kranj – Urejuje uredniški odbor – Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Igor Slavec – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 – Tisk: Časopisno – tiskarsko podjetje PRAVICA – DNEVNIK, Ljubljana

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

MALO ZA ŠALOMALO ZARES

Umetnost gibljivih slik

KAKO POSNETI FILM

Da se vam ne zgodi, kakor se je meni, ko sem posnel film in ga pokazal sosedu! Prav zmedeno je buljil v platno, na katerem se je prikazala lepota, ki pa je bila tako malo podobna originalu, da se je kmalu zila z motnim temnorjavomodrozelenim, poskakujočim ozadjem v nekakšno čudno kompozicijo. Sosed si je mencial oči in nekaj godrnjal o tem, da verjetno preslabo pozna moderno filmsko umetnost, jaz pa sem se zmedeno opravičeval, da se mi je ta dan neverjetno tresla roka, da je to samo od cigaret in – oh, naj bom za spremembo še malo odkritosrčen – morda malo tudi zaradi lepote same (v oklepaju). To pravzaprav ni nič čudnega, saj smo vendar v letu žensk! Verjetno pa si je sosed mislil tudi kaj takšnega: „To bo pa verjetno neznanje! Tako opravičevanje odpade, če se lotimo filma sistematsko – le znati je treba!“

Pri izdelavi filma ločimo štiri glavne dejavnike: scenarij, privlačnost, izraznost kamere oziroma snemalca, montažo in seveda zvočno opremo.

Zavedati pa se moramo tudi tega, da je za vsak film potrebna predprava. Če bomo „spravili“ na film igrano temo, napišemo kratko vsebino, izberemo igralce in prostor, kjer bo nastajal. Končno začnemo s snemanjem.

Lahko se zgodi, da bomo šli čez 14 dni na morje. Tako seveda ne moremo določiti, kaj vse bo prišlo pred kamero in kdaj te bo žena z valjarjem po glavi, če boš posnel poleg B. B. tudi kakšno C. C. Ampak saj si vendar ne moreš pomagati, če ti pa na lepem pripleše v kader! A prej kot o kadrih in planih bomo raje spregovorili o rokovnanju s kamero. Ni dovolj, če nekega lepega dne vzamemo kamero v roke in začnemo z njo „kositi“ z njo sem ter tja, ne da bi spustili sprožilec in vmes strastno „zumirali“ z avtomatskim šestkratnim zoomom. Dvakrat si preberimo navodilo za uporabo kamere! Ugotovili bomo, kaj kamera „zna“. Kaj znamo pa mi, bo pokazal pa naš film (ali pa tudi ne, kako naj človek to zagotovo ve?)

Spotoma pa si lahko v knjigarni kupimo še knjigo „Kamera u rukama amatera“ ali pa še boljše delo Mako Sajka „Pogled skozi majhno kamero“.

No, in ko gledaš skozi to majhno kamero Super 8, ne išči motiva v iskalu, ko kamera že teče.

- Poišči si izrez ali napravi premik najprej na prazno.
- Še prej pa ne pozabi nastaviti razdaljo do objekta na kameri (metri).
- Naravnaj željeno hitrost na kameri (Običajno 18 slik/sek.)
- Če snemaš pri dnevni svetlobi, pogled, če imaš vklopljen filter. Preklopnik na kameri mora biti preklapljen na sonce, v nasprotnem primeru (pri umetni svetlobi) pa na luč. Občutljivost se poveča za 2° DIN.
- Izogibajte se pogostega zumiranja, še posebno če ste brez stojala (statve). Saj se vsak tresljaj pri šestkratni povečavi slike tudi šestkrat poveča na platnu. Zato z zoomom nad 30 mm ne snemajmo z roko. Uporabljamo ga, če želimo prikazati važen ali zanimiv detajl ali pa da izhajamo iz le-tega in z oddaljevanjem prikažemo prizorišče dogajanja.

Pri zumiranju ter pri panoramskem snemanju je zelo dobrodošlo enonožno stojalo. Pri panoramskem snemanju napravimo s kamero določen lok, kot. S tem prikažemo gledalcu pokrajino, mesto, ki se razprostira pred nami ali zanimivo zgodbo. Vedno se pomudimo približno dve sekundi na začetku posnetka, nato pa počasi napravimo lok s kamero in se ponovno ustavimo na zanimivem objektu ter počakamo približno 2 sek. in s tem zaključimo posnetek – kader. Običajno za tovrstno snemanje uporabljamo hitrost 24 slike/sek.

Izogibajmo se tudi snemanja proti soncu ali viru svetlobe, ker bo kamera avtomatsko nastavila zaslonko na svetlobno jakost izvora svetlobe. V tem primeru bo oseba temna. Takega problema nas lahko reši kamera z

Iskraši v Centralnih Alpah

(Nadaljevanje in konec iz prejšnje številke)

Jedilnico smo tisti večer „okrasili“ z mokrimi oblaci, za vsako mizo pa je bilo slišati pripovedovanje zmagovalcev Aletschhorna o vzponu in sestopu.

Sedel sem poleg Petrača in Tonača. Kot vsi sta bila tudi onadva utrujena, toda to jima ni moglo zbrisati veselja zaradi osvojene gore. Nista bila preveč zgovorna, toliko pa le, da sem lahko dobil dokaj dobro predstavbo, kako je moralo biti težko. Štiri tedne pred njimi se ni nihče povzpela na Aletschhorn, verjetno pa na svojih plečih tudi še ni nosil tako številčne odprave.

Po Tonačevem mnenju je vzpon na to goro ob takšnih razmerah, kot so bile tiste dni, dosti težji kot na Matterhorn. Šele pozneje, v Ljubljani, sem zvedel, da so se nekateri člani sedanje jugoslovanske alpinistične himalajske odprave na Makalu v obdobju priprav povzpeli na Aletschhorn. Torej, kar „kapo dol“ pred to goro!

Tega kar se mi je „pripetilo“ naslednje jutro, verjetno ne bom še tako kmalu pozabil, zapisal pa bom ta dogodek le zato, ker je povezan z bojaznijo, ki smo jo občutili dan poprej, ko so naši prijatelji plezali na Aletschhorn. Ko sva zjutraj še ležala in se pogovarjala, me je Tonač kar naenkrat vprašal, če vem, kaj je to, kar visi prav nad nama pod stropom skupnega ležišča. Nisem vedel, čemu naj bi služila dva drogova, povita s platnom, toda Tonačevo pojasnilo, da je to mrtvaški prt za prenašanje mrtvecev v gorah, me je dokončno prebudilo in to hitreje, kot pa če bi skočil v ledeniški potok.

»Šahovska olimpiada«

V času od 26. 9. do 1. 10. t. l. j. bila v Poreču III. delavska šahovska olimpiada Jugoslavije, katere so se udeležili tudi šahisti ZP Iskra. Po propozicijah prireditelja, šahovske zveze Skrbije so 4-članske ekipe igrala 9 kol po švicarskem sistemu. Olimpiada je zbrala kar 114 ekip delovnih kolektivov in ustanov iz vse Jugoslavije. Za ekipe so lahko nastopili tekmovalci, ne glede na šahovsko kategorijo, razen igralcev z mojstrskimi naslovi.

Ekipa Iskre je nastopila v postavi: Leopold Galle, Martin Berce, Sandi Černač, Franc Šiško in kot rezerva Jože Špende. Zaradi zadržanosti nekaterih igralcev je ekipa nastopila precej okrnjena tako, da ni mogla poseči v boj za sam vrh, a kljub temu je dosegla, ob neugodnem žrebu z borbeno

igro soliden rezultat: 4 zmage, 4 poraze in 1 neodločen rezultat, oziroma polovico možnih točk (18 iz 35 partij), kar ji je na koncu prineslo tudi še solidno 52. mesto v skupni razvrstitvi.

Tehnični rezultati:
I. kolo: Iskra : Dalekovod (Zagreb) 2,5:1,5
(Gale in Černač dobila, Berce izgubil, Špende remiziral)
II. kolo: Iskra : Okružni sud (Beograd) 1,5:2,5

oznako XL. Sonce ali vir svetlobe naj bo za hrbtom ali ob strani, sicer preklupi avtomatsko osvetlitev na ročno – „manual“.

Sedaj pa še nekaj o izraznosti kamere oziroma snemalca. Priporočljivo je, da čimvečkrat zamenjamo kot snemanja. Eden od teh zornih kotov je spodnji rakurz. Kamera snema od spodaj navzgor. Človek, ki smo ga tako posneli, bo izražal zmagovalstvo, delal bo mogočen videz in bo videti večji, še posebej z ozadjem neba ali oblakov.

Zgornji rakurz – kamera snema od zgoraj navzdol. Pri tem dobimo vtis, da je človek pomajšan, izravnani s tli, postane neznaten in kot izgubljen v prostoru.

Posnetki – kadri naj bodo dolgi od treh do šestih sekund. Zavedati se pa moramo, da ni vseeno, kaj bomo v teh sekundah pokazali. Važen je tudi izrez v kadru, ki ga vidimo skozi kamero. Velikost izreza pa je plan. Vsak kader ima svoj plan.

Total ali splošni plan prikazuje velik prostor, v katerem se ali se bo nekaj dogodilo (mesto, vas, ulica, stadion). Daje splošno sliko, iz katere bodo postopoma oddvojene podrobnosti. Srednji plan pokaže celega človeka ali manjšo skupino ljudi. Oseba

Prihodnjo soboto se bomo srečali na II. pohodu prijateljstva Iskrašev v Horjulu!

Preveč smo že letos slišali o smrti v gorah, pa naj bodo to slovenske, švicarske, ali kakršne koli. V Fieschu smo naslednji dan od prijaznega policista (pred leti je bil aktiven smučarski skakalec in je skakal tudi v Planici) izvedeli, da je bilo v kantonu Wallis do tistega dne že 22 smrtnih žrtev v gorah. Prav helikopterja, ki smo ju videli, kako se prebijata čez prelaz ob koči Hollandia, sta peljala v dolino dva izmed njih.

Veliki ledenik Aletsch morda še nikoli ni „videl“ tako hitre kolone, kot je bila naša, ko smo se ponj vračali v dolino. V vseh priložnostih piše, da je od koč Hollandia do žičnice na Kuehboldnu osem ur hoje, mi pa smo to razdaljo – še vedno v navezah – premagali v petih urah. Ne vem, kaj nas je tako hitro gnalo v dolino; morda je bila to želja, da po teunu dni spet vidimo zelena, s travo porasla pobojča, ne pa samo led, sneg in granit.

Med hitenjem po ledeniku – pri koči je rahlo snežilo, nižje pa je sneg prešel v dež – nam je v eno izmed neštetihi ledeniških razpok „čofnila“ predstavica nežnejšega dela odprave. Nič hudega ni bilo, saj smo jo čez minuto, ali dve nepoškodovano potegnili „na plano“.

Po tednu dni „dihanja s škrgami“ v razredčenem zraku smo končno le sestopili v dolino. Ko smo se naslednji dan ozirali v gore, ki jih je vse do višine približno 1800 metrov čez noč pobelil sneg, smo se zavedali, da smo zadnji trenutek „ušli na varno“. Bilo je čudovito, le žal mi je, da nisem prišel na vrh Aletschhorna – pa drugič, morda prihodnje leto!

Lado Drobež

(Černač dobil, Šiško remiziral, Galle in Berce izgubila)

III. kolo: Iskra : Carnex (Vrba) 1:3
(Galle dobil, Berce, Černač in Špende izgubili)

IV. kolo: Iskra: Elektro (Zadar) 1:3

V. kolo: Iskra Obnova (Ljubljana-3,5 : 0,5)
(Galle, Berce in Černač dobili, Šiško remiziral)

VI. kolo: Iskra : Krušik (Valjevo) 1 : 3

(Galle in Černač remizirala, Berce in Špende izgubila)

VII. kolo: Iskra : Beogradska banka (Bg) 3:1

(Černač in Šiško dobila, Galle in Berce remizirala)

VIII. kolo: Iskra : Brodarski (Beograd) 2:2

(Černač dobil, Galle in Šiško remizirala, Berce izgubil)

IX. kolo: Iskra : Jastrebac 2,5:1,5

(Galle in Berce dobila, Šiško remiziral, Černač izgubil)

Na koncu dolgujemo zahvalo vsem, ki so z razumevanjem, kot tudi s finančno podporo omogočili ekipi udeležbo na olimpiadi.

G. L.

ima še dosti prostora za premikanje v vidnem polju objektiv, toda v glavnem v levo ali desno.

Ameriški plan – človek je sneman do kolen. Do izraza pridejo detajli na obleki in igri igralca.

Srednje veliki plan – oseba je do pasu v kadru. Človeku smo prišli čisto blizu.

Veliki plan – osebo smo posneli do ramen in ji prišli zelo blizu. Ta plan je specifično izrazno sredstvo.

Detajl je del velikega plana (nos, oko, prstan, brada, usta, ipd.)

V skopih besedah sem opisal tehniko snemanja in na kaj moramo pri tem paziti. Vrnimo se na morje, saj bo kmalu zmanjkalo dopusta oziroma filma. Običajno zmanjka filma že nekaj dni pred koncem dopusta, tako da ne moremo posneti niti naslova.

Kako pa z naslovom? Lahko bi ga posneli že takoj na začetku. A ko bi dobili film iz razvijanja, mu naslov morda sploh ne bi več ustrežal. Zato običajno posnamemo naslov na koncu. Našemu filmu smo dali naslov: „Morje je pojedlo denar“. Lahko pa bi se glasilo tudi „Kako je naša družina prišla na dopust ob denar“. Seveda smo ta naslov lahko posneli šele ob koncu filma. Ostalo nam je še toliko traku, da smo posneli tudi datum izdelave filma, da si ne bi čez nekaj let belili glave, kdaj smo ta film sploh snemali. Vendar, ko dobimo film z razvijanja, to še ne pomeni, da je gotov. Na vrsto pride MONTAŽA FILMA. A o tem prihodnjič!

Silvo Sladič

ZAHVALA

Ob bridki izgubi
moje drage mame

FRANČIŠKE ŠUBIC

se iskreno zahvaljujem sodelavcem ploščatega releja v TOZD TEA za izraze sožalja, podarjeno cvetje, denarno pomoč ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Hčerka Silva Strekelj